

ילקוט לוי יצחק

ליקוט מתורתו של
כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו'

ר' לוי יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

— תדפיס —

מהספר החדש שעומד להופיע בקרוב ע"י קה"ת
"ילקוט לוי יצחק על הגדה של פסח"

נדפס לרגל מעמד "ירחי כלה" הששה-עשר
בסמיכות ליום ההילולא השמונים ושנים, ט"ו באב ה'תשפ"ו
ישיבת "תומכי תמימים" המרכזית

יוצא לאור ע"י מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

הגדה של פסח

בדיקת וביעור חמץ

א

רמז במשנה (פסחים פ"א מ"א) "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ" שמשנת ארבעה עשר – בן י"ג ויום א' – מתחיל להאיר, שבודקין את החמץ דהיינו היצר הרע לבערו אור¹ לארבעה עשר בודקין את החמץ.

פסחים פ"א מ"א

הנה ימי² שנתינו שבעים שנה, ועד י"ג שנה³ לא נחשב עדיין כי אינו מחוייב במצוות, כי לא נכנס בו עדיין היצר טוב לגמרי.

נשאר מספר⁴ ז"ן, [בגימטריא] אל הוי', שאז מאיר לו בחי' אל⁵ הוי' כמ"ש⁶ אל הוי' ויאר⁷ לנו.

משא"כ בי"ג שנה הראשונים הי' בחשך עדיין, וזהו אור⁸ לי"ד כו', שמשנת י"ד מתחיל להאיר, ואז בודקין את החמץ דהיינו את היצר הרע⁹ לבערו כו'.

תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס סוף עמוד רמז

(1) ראה פסחים ב, א. ומבאר עפ"י רמז מ"ש "אור לארבעה עשר וכו'", דהוה לי' למימר "ליל" ארבעה עשר.

(2) תהלים צ, י.

(3) ראה לקוטי שיחות חלק י עמוד 70, שתי דעות בהלכה, א) לימוד משמעון ולוי, ב) הלכה למשה מסיני ע"ש.

(4) שבעים פחות י"ג הוא נ"ז (70 = 13 - 57), שהוא בגי' א"ל (31) + הוי' (26) = 57. ראה הערה 6, ששמות "אל הוי'" הם בחי' חסדים בחי' אור וגילוי.

(5) אל הוי'. פירוש: דהן שם "אל" הוא חסד כמ"ש (תהלים נב, ג) "חסד אל כל היום", וכן שם הוי' הוא חסדים כמ"ש בתניא – שער היחוד והאמונה פרק ד' דשם הוי' הוא גילוי אלקות כנ"ל.

(6) תהלים קיח, כז. ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סי' פו.

(7) וזהו הרמז "ויאר" כנגד "אור לארבעה עשר", ומשנת י"ג עד שנת השבעים הוא בגי' "אל הוי'" (57), וזהו "אל הוי' ויאר לנו" וד"ל.

וראה גם תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס ע' רכז, דחיבת "לנו" בגי' "אלקים" בחי' גבורה, ו"אל הוי'" מאיר "ויאר" היינו שממתיק בחי' אלקים "לנו" וד"ל. לעיל סוף סי' נו.

(8) ראה אברבנאל עה"פ: אסור החמץ מורה על הרחקת התאוות החומסות כי החמץ והשאור הוא יצר הרע והוא אשר קראו חז"ל שאור שבעיסה ולזה צותה תורה שלא יקריבו בקרבן כל שאור וכל דבש. לפי שהיה השאור רמז ליצר הרע והדבש רמז למתיקות החיים והתענוגים המותרים הנמשכים אחריו ולזה אמר כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא שהיצר הרע משחית ומכרית הנפש ממצבה. והיתה שביתתו ביום הי"ד להעיר שי"ג שנים הראשונות משנות האדם אינו בהם בר עונשים לא בב"ד של מעלה ולא בב"ד של מטה האמנם משם ואילך יקבל עליו עול המצות וישיבת היצר הרע. ולהעיר על זה גם כן אמרו במשנה אור לי"ד בודקין את החמץ לאור הנר שהיא הנפש שנאמר נר אלהים נשמת אדם ובאותו נר בודקין את החמץ והיצר הרע להבדילו מהאדם. ע"ש.

וראה לקוטי תורה מהאריז"ל ריש פ' שמות. של"ה פ' בא – דרך חיים תוכחות מוסר. ספר השיחות תרצ"ו ע' 265 [ובמהדו"ח – ע' 296]. תורת מנחם התוועדות ה'תשמ"ו חלק ד' ע' 265.

(9) ראה תפילת יהי רצון אחר בדיקת וביעור חמץ: "יהי רצון מלפניך... כשם שאני מבער חמץ מבתי ומרשותי כן תבער את כל החיצונים... ואת יצרנו הרע תעבירהו מאתנו".

ראה לקוטי תורה פרשת צו יג, ג. שיר השירים יד, ד ואילך. אור התורה דרושים לחג הפסח (ויקרא כרך ב') עמוד תנח. מכתב כללי ר"ח ניסן ה'תשמ"ג. תורת מנחם ה'תשמ"ה חלק ג' ע' 1810. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סי' קלא. ועוד.

ב

"חמץ שאר" הוא אותיות "חשם מארץ התימני" (וישלח לו, לד) – המלך וגבורה דתהו
 חמץ הוא גבורות ודינים, גסות¹ וישות, הוא בחי' תהו² שהוא בסוד
 הגבורות והדינים וישות³ וגסות.
 וי"ל חמץ⁴ ושא⁵ שהם גבורות, שרשם ביחוד הוא מהמלך⁶ דגבורה
 חשם⁷ מארץ התימני.
 חש"ם אר"ץ הוא אותיות חמ"ץ שא"ר.
 כי כולם הם⁸ שמות אלקים⁹ דגבורה.
 חמ"ץ¹⁰, אלקים פשוט, ונ"ב אותיות דמילוי¹¹ המילוי.

(¹) ראה לקוטי תורה פרשת צו ד"ה ששת ימים (הא') פ"ג. שיר השירים יד, ד ואילך. אור התורה
 דרושים לחג הפסח (ויקרא כרך ב) עמוד תנח. מכתב כללי ר"ח ניסן ה'תשמ"ג. ועוד.
 (²) ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סימן צו ואילך, דכל מלכי אדום הם מלכי תהו.
 (³) ראה לקוטי תורה פ' מטות.
 (⁴) או יג, ז. "ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבלך".
 (⁵) חמץ ושאור: ראה אור התורה דרושים לפסח (ויקרא כרך ג) ע' תשנה וז"ל: יש ב' בחי' יש
 וגסות, חמץ ושאור, כי שאור חימוצו קשה יותר ועיין מ"ש סד"ה ביום הזה יכפר בענין ב' מיני יש
 וגסות, דתאור וכווד, פנימי ומקיפים כו' כמו"כ י"ל שזהו ענין חמץ ושאור, כי החמץ ראוי
 לאכילה הוא פנימי, ושאור שאינו ראוי לאכילה ומזון אינו פנימי אבל מקיף והוא קשה יותר ע"ש.
 ועיין"ל כי הנה בקדושה יש ב' מדרגות יעקב וישראל שהם בחי' עבד ובחי' בן וכמ"ש באריכות
 בד"ה לא הביט און ביעקב כו' והם ג"כ בחי' מל' ובחי' ז"א, ולעומת זה הוא חמץ ושאור, ב' בחי'
 יש, כי שאור מחמץ לאחרים הוא משפיע היש, והחמץ הוא המקבל היש, והן דבר ונוק' דקליפה
 וכמ"ש בסידור האריז"ל גבי ביעור חמץ, א"כ הם נגד זו"נ דאצילות דקדושה שהם ישראל ויעקב
 וזהו כי ישראל בחי' לי ראש ולעומת זה שאר הפך מבחי' ראש דקדושה כו', וכן חמץ אותיות מצח
 מצח אשה זונה כי הראש הוא מוחין וגלגלת והמצח היא סיומא דגלגלתא דהיינו ההסכם הנשאר מן
 ההתבוננות והדעת וכמ"ש בד"ה ועשית ציץ כו' וזהו ג"כ ענין ישראל לי ראש שזהו בשעת התפלה
 מוחין ובכל היום בחי' יעקב י' עקב והוא ההסכם כו' וזלעז"ז שאר וחמץ. עי"ש.
 (⁶) מהמלך דגבורה. פירוש: בפ' וישלח (לו, לב-לח) מונה הכתוב את ז' מלכי אדום שהם כידוע
 כנגד ז' מלכי הקליפה דתהו, ובפרטיות כך הוא סדרם:
 (פסוק לא: ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל).
 פסוק לב: וימלך באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה. – דעת דקליפה
 פסוק לג: וימת בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה. – חסד דקליפה
 פסוק לד: וימת יובב וימלך תחתיו חשם מארץ התימני. – גבורה דקליפה
 פסוק לה: וימת חשם וימלך תחתיו הדד בן בדר המכה את מדין בשדה מואב ושם עירו
 עוית. – תפארת דקליפה
 פסוק לו: וימת הדד וימלך תחתיו שמלה ממשרקה. – נצח והוד דקליפה
 פסוק לז: וימת שמלה וימלך תחתיו שאול מרחבות הנהר. – יסוד דקליפה
 פסוק לח: וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן בן עכבור. – מלכות דקליפה
 ראה בכ"ז ילקוט לוי יצחק על התורה חלק ב סי' צו ואילך. עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות
 פרק ד.
 (⁷) ראה עוד ע"ד חשם מארץ התימני בחי' גבורה – בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סי' צו. קכג.
 קכט. קלא. קלב.
 (⁸) פירוש: מבאר ש"חמץ" ו"שאור" שייכים לתהו, הן מצד "תוכן" ענין חמץ ושאור – דהם בחי'
 ישות וגאווה, והן מצד ה"אותיות" דמרומו בהם שמות "אלקים". ושם אלקים הוא מדת הדין
 והגבורה (רש"י ד"ה "ברא אלקים" בראשית א, א).
 (⁹) ראה שער היחוד והאמונה פרק ד.
 (¹⁰) פירוש: חמץ בגי' 138, וכן אלקים בפשוט הוא (86) + אותיות דמילוי המילוי דשם אלקים
 הוא נ"ב (52), היינו:

שא"ד¹², אלקים במלוי יודי"ן ברובע.

ועיין ברשימה דמורדיא דלברות¹³ בענין שם הנהר לברו"ת ע"ש.
לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד שע

שם "אלקים" עצמו 5 אותיות + שם "אלקים" במילוי הוא: אל"ף, למ"ד, ה"י, יו"ד, מ"ם, (13 אותיות) + המלוי דמלוי הוא: אל"ף, למ"ד, פ"י (8 אותיות) + למ"ד, מ"ם, דל"ת (8 אותיות) + ה"י, יו"ד (5 אותיות) + ו"ד, ו"ו, דל"ת (9 אותיות) + מ"ם, מ"ם (4 אותיות), (34 * אותיות). נמצא 5 (אלקים עצמו) + 13 (אותיות המלוי דאלקים) + 34 (האותיות דמילוי המילוי) = 52, (ראה פרי עץ חיים שער השופר פ"ג. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סימן קא הערה 10).

סך הכל $86 + 52 = 138$, חמ"ץ.

(* בענין מספר ד"ל (34), ראה לקמן סי' 000. אור התורה שם עמוד תצו. תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד קמא. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' לב. סא. פה. חלק ה סי' לב הערה 50. חלק ו סי' כה. כח. סוף סי' צט.

(11) דמילוי המילוי: ראה ספר המאמרים פר"ת (לאדמו"ר מוהרש"ב) ע' סד וז"ל: שם אלקים הוא בחי' מלכות דאצי, והיינו בחי' המלכות כמו שהיא באצי, ובחי' המילוי הוא מה שכולל בו בהעלם לירד לבי"ע להוות נבראים נפרדים כו'. והענין הוא דבזהר בראשית ד"כ ע"א בענין שני מאורות הגדולים שמא שלים כחדא הוי' אלקים, והיינו דקודם המיעוט לא ה' ש' אלקים מעלים ומסתיר על ש' הוי', אדרבא ע"י ש' אלקים ה' גילוי ש' הוי', ואם ה' ההתהוות מבחי' ומדרי' זו לא היו העולמות בבחי' דבר נפרד כו'. . . וע"י שנעשה בחי' יש ודבר נפרד שזהו מבחי' שבה"כ דתהו כמ"ש בהבי' דראשי המטות [לקו"ת מטות פב, ג], וכאשר עולים מן הפירוד אל היחוד מתבררים עי"ז הנצוצות דתהו. וי"ל שאם ה' ההתהוות כמו שהי' קודם המיעוט ה' הברור בדרך מלמעלמ"ט, אך מבו' במ"א דתכלית הכוונה הוא בהבירור בדרך מלמטלמ"ע שע"ז הוא שהדברים התחתונים נעשים כלים לאלקות כו'. וז"ע המילוי דאלקים להיות הירידה לבי"ע שיהי' התהוות היש שבזה דוקא היא הכוונה הפנימית כו'. ומילוי דמילוי הוא ההמשכה עוד יותר למטה.

וי"ל דהנה התהוות הבריאה ממל' דאצי' הוא בבחי' יש מאין ומבחי' ליצי' ומיצי' לעשי' הרוחנית הוא בדרך עו"ע, אבל התהוות עולם התחתון הגשמי הוא בדרך בריאה יש מאין כו'. וי"ל שזהו מבחי' המילוי דמילוי דאלקי' כו'. ותכלית הכוונה הוא בהתהוות העולם התחתון וכמ"ש בסש"ב פל"ו, דביטול היש ואתכפי' ואתהפכא חשוכא לנהורא הלא זהו בעולם העשי' הגשמי דוקא כו'. וזהו בחי' המילוי דמילוי שהוא עיקר הכוונה כו'. עי"ש.

ראה גם אור התורה שלח ע' תקב ואילך. מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ו סי' כה הערה 7.

(¹² פירוש: באותיות שא"ד מרומז שם אלקים, והוא:

אות "ש" בגי' אלקים במלוי יודי"ן, כזה: אל"ף (111) + למ"ד (74) + ה"י (15) + יו"ד (20) + מ"ם (80) = 300,

אות "ד" בגי' אלקים ברובע, כזה:

א' (1) + א"ל (31) + אל"ה (36) + אלק"י (46) + אלקי"ם (86) = 200,

סך הכל: $300 + 200 = 500$, ועם הכולל הוא בגי' אותיות שא"ד, 501.

(¹³ מובא בלקוטי לוי יצחק, לקוטים על תנ"ך ומאחז"ל עמוד קעז. וראה שם עמוד קפ בביאור שם "לברות". מובא בילקוט לוי יצחק על מגילת אסתר ופורים סימן צו – ע' 406.

על ביעור חמץ

ד

טעם וביאור דחמץ "אסור במשהו"

בחי' ¹ חכמה הוא כולו ² טוב ואין ממנו שום יניקה ללעו"ז וכמו באצילות שאור ³ אבא מקנן באצילות, והנה שם ⁴ לא יגורך רע, משא"כ בבחי' בינה ⁵ דינין מתערין בסופה ומכ"ש ז"א. ובדוגמא כמו שחמץ ⁶ גסות, היפך הביטול דמצה ⁷ בחי' חכמה, אסור אפילו ⁸ במשהו.

(1) בסימן זה יבאר למה חמץ אסור במשהו.

(2) בחי' חכמה הוא כולו טוב: ראה בתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס סוף עמוד רצט וז"ל: בחי' חכמה הוא בחי' אור בכלל, שאין שם בחי' כלי ולבוש לכסות. וכידוע שחכמה הוא בחי' חייהי בכלל כמ"ש והחכמה תחי', שהוא בחי' אור בכלל, וגרמוהי בחי' כלים ולבושים מתחיל מבינה ולמטה, ועיין בלקו"ת בהביאור דשבת שבתון (לקוטי תורה דרושים ליום הכיפורים) ע, ג. ע"ש. ובינה היא בחי' כלי ולבוש לכסות על אור דחכמה, כי בבינה יש בחי' אותיות (ועיין בלקו"ת בר"ה ושאתם מים בששון שם (דרושים לסוכות פ, א) ע"ש) שאותיות הם מכסים על האור שבתוכן. ע"ש.

וראה לקמן הערה 5.

(3) כ"ה בכ"מ בדא"ח (ראה תורה אור משפטים עה, א. ספר המאמרים תרל"ז ח"ב (קה"ת תשע"ג) ע' תנב. סה"מ תרצ"ו ע' 119. ה"ש"ת ע' 59. תש"ג ע' 133. ועוד). ראה רמ"ז לוח"ב רכ, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ ה"ש"ת שם. ספר המאמרים תרס"ו (קה"ת ה'תשע"א) עמוד יב.

(4) תהלים ה, ה.

(5) בינה דינין מתערין בסופה. פירוש: מבואר בחסידות, דבחי' חכמה (אמונה) "היא בחי' אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו" (תניא פרק לה בהגהה), דברגא זו מאיר אלקות בפשיטות, בחי' ביטול בתכלית. (ראה ילקוט לוי יצחק על התורה חלק א' סימן רטו הערה 7. סימן קצז הערה 5. קצו הערה 11). וזהו שכתוב (איוב ד, כא) ימותו ולא בחכמה, דבחי' דין וגבורה מסתעף מבחי' בינה דוקא. והטעם בזה מבואר, דמבחי' בינה מתחיל בחי' "אותיות", ויכול להעלים על ה"אור" דחכמה, ומבינה גופא רק דינין מתערין (פי' נשתלשל) מיני' בחי' אחוריים דבינה. ראה זהר ח"א דף קנא, א. ח"ג דף י, סע"ב ואילך. סה, א. עץ חיים שער יג (שער א"א) פ"ח. שער יד (שער א"א) פ"ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב עמוד תרכ. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי [קה"ת תשע"ה] קסה, ד. ולאדמו"ר הצמח צדק ח"א עמוד תסז. דרך מצותיך ק, א ואילך. סה"מ תרס"ו-תרס"ז [מהדור' תשע"ד] ע' קכד.

(6) ראה דרך מצותיך כג, ב וז"ל: החמץ מורה על בחי' היש שהוא נתפח ונגבה, והיינו בחי' בינה השגת הדבר לאורך ורוחב ובחי' יש, משא"כ בחי' החכמה כח מ"ה ביטול בתכלית כי כולא קמי' כלא חשיב' ונשפלה ידיעה זו למטה מהשגה וע"כ אינו נגבה ונתפח כו', וז"ס ורעה אמונה (תלים ל"ז ג') שתפרנס את האמונה ע"י אכילת מצה מיכלא דמהימנותא. ע"ש.

וראה לקוטי תורה פ' צו יג, ג. לקוטי שיחות חלק ח ע' 72. תורת מנחם התוועדיות חלק נב (ה'תשכ"ח ח"ב) ע' 260. ועוד.

(7) ראה אור התורה פרשת ראה (דברים כרך ב) ע' תשלד וז"ל: ידוע ההפרש בין כח מ"ה דחכמה לבינה, שבבינה כבר יש השגה בהתפשטות אורך ורוחב והלא דבר הוא משיג כו' בחי' נהרא מכיפיה מברין, משא"כ בנקודת חכמה הוא בבחי' ביטול העדר ההתפשטות לגמרי רק תוכן נקודת הדבר כמו שהוא בעצם מתחלת הוויתו כו', והמשל לזה הוא המצה שבהיותה בלתי שאור ומחמצת הנה לא יתוסף בה נפוח והתפשטות עביות וגסות כלל מקודם אפיה ולאחר אפיה אלא כמו שהיתה בעצמה רק קמח ומים מעורב בלישה (ע' מענין שלש נשים אחת לשה כו' בת"ז) במהותה העצמי תשאר גם לאחר אפי' בלתי תוספת התפשטות בה כלל וכמו שהיתה תחלה כו', משא"כ ע"י שאור ומחמצת הנה יתפשט בעיסה לעשות בה נפוח גדול ונראית ליש ודבר גדול בבחי' התפשטות ועביות וגסות לכל צד בתוס' רב מכמו שהיה כו' וגם יהי' דרך הנפוח בדרך התנשאות והגבהה שתתעלה ותתפח מעט מעט בגובה כו', וכ"ז משל להבין איך שבנקודת חכמה שלמעלה מן הדעת וההשגה אין בה התפשטות אורך ורוחב כו' בלא שום הגבהה והתנשאות כו' רק בחי' הביטול בתכלית להיות רק כמו שהי' כו', משא"כ בבינה דינין מתערין מינה להתנשאות ע"י סיבות השאור

גם י"ל שעצם בחי' חכמה הוא משהו, אות י"9 נקודה בלבד, וכמו מעיין שהוא רק¹⁰ טפה.

כי הרי מבחי' בינה יש יניקה ללעומת זה, וכמו שבינה מינה דינין מתעריין בסופה, שכן הוא המדה בבינה. וכמו שמנהר¹¹ היוצא מעדן שהנהר¹² רומז על בינה, יוכל להיות ומשם יפרד כו', בבחי' פירוד ג"כ, משא"כ מעדן עצמו בחי' מעיין חכמה.

ילקוט לוי יצחק, לקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד קלז

גבורות הקשות כו' להיות יש ודבר מה כו' וכשנצטוו ישראל לאכול מצה דוקא היינו כדי שיבאו בנשמתן בחי' מוחין דאבא בנקודת חכמה דוקא שלמעלה מן השגה בהתפשטות כו'. עי"ש.
(⁸) שחמץ אסור אפילו במשהו. ראה הביאור אור התורה ויקרא (כרך ב') ע' תמא ואילך. תורת מנחם התועדויות דלעיל הערה 6. להעיר מהמבואר בלקוטי שיחות חלק כט ע' 157 סעיף ז. עי"ש. ועוד.

(9) ראה תניא – אגרת התשובה פרק ד', וז"ל: היו"ד שהיא בחי' נקודה לבד מרמזת לחכמתו ית' שהיא בבחי' העלם והסתר קודם שבאה לבחי' התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה (והקוץ של היו"ד רומז לבחי' רצון העליון ב"ה שלמעלה מעלה ממדרגת בחי' חכמה עילאה כנודע). ואחר שבאה לבחי' התפשטות וגילוי ההשגה וההבנה לעלמין סתימין נכללת ונרמזת באות ה"א שיש לה בחי' התפשטות לרוחב המורה ומרמז על הרחבת הביאור וההבנה וגם לאורך המורה על בחי' ההמשכה וההשפעה מלמעלה למטה לעלמין סתימין, ע"ש.

(¹⁰) ראה ספרא ויקרא יא, לו. "המעין מטהר בכל שהוא". רמב"ם הל' מקוואות פרק ט הל' ח.
טור שו"ע יו"ד ריש סימן רא. וראה תורת מנחם התועדויות ח"ב (ה'תשי"א ח"א) ע' 118 ואילך.
(11) בראשית ב, י.

(12) שהנהר רומז על בינה: מבואר בכמה מקומות (ראה לקוטי תורה לאדמו"ר הזקן שיר השירים לט, ב. ספר המצות להצמח צדק מצות הארון בכתף פ"ב), דה"נהר" היוצא מעדן – הוא בחינת בינה, ו"עדן" עצמו הוא בחינת חכמה.

והנה, ההבדל בין חכמה לבינה כנ"ל, דחכמה היא נקודת השכל שהיא למעלה עדיין מהשגה ותפיסה, ובינה היא כשאדם משיג ותופס את השכל היטב לאשורו עד שכל פרטי השכל בוררים אצלו (וראה בארוכה בספרי חסידות מבוארת – מועדים ב"נספחים", ערך חכמה ובינה).

ונמצא שהחכמה (נקודת השכל) היא המקור לכל המדרגות שבהשגה (בינה). בדומה להבדל בין מעין ונהר, שהמעין הוא מקורו של הנהר, אבל המעיין עצמו הוא מכוסה עדיין מתחת לאדמה, ונהר הוא התגלות מי המעיין על גבי האדמה בהתרחבות והתפשטות גדולה.

סדר קרבן פסח

ח

ביאור ורמז בהדין (פסחים פ"ה מ"ה) "הפסח נשחט בשלשה כתות", כנגד, א) בחי' בינה (השכל שבאדם), ב) ז"א (המדות), ג) מלכות (מחדו"מ), והפסח עצמו בחי' כתר וחכמה (אמונה), היינו להמשיך ולחדור ה"אמונה" בה', בתוך כל חלקי האדם – השכל מדות ומעשה וכו'.

פסח נשחט בשלש כתות שנא' (בא יב, ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, קהל ועדה וישראל.

פסחים פרק ה' משנה ה'

גמרא: אמר ר' יצחק אין הפסח נשחט אלא בג' כתות של שלשים שלשים בני אדם, מאי טעמא קהל ועדה וישראל.

פסחים סד, א

שלשים בכל כת וכת. קהל עשרה, ועדה עשרה, וישראל עשרה. רש"י

הפסח¹ נשחט בג' כתות, קהל עדה וישראל, ולפחות בכל כת יהיו י' אנשים שבין כולם הם ל'.

לנגד ג' חלקי² נפש רוח ונשמה שכ"א כלול מ', וצ"ל בכל כת ל' אנשים, כי כל אחד מנפש רוח נשמה³ כלול⁴ מכולם, (וכתיב⁵ ויוסף דוד

¹ בסמ"ק זה יבוארו כמה שאלות ודיוקים בהמשנה, והם:

(א) מהו הטעם דיש "שלשה" כתות דוקא?
(ב) מהו הטעם דכל כתה, (1) קהל, (2) עדה, (3) ישראל, יש לכל הפחות י' אנשים דוקא?
(ג) מהו הטעם דבשחיטת פסח כל כתה וכתה היו לכל הפחות "שלשים" איש?
(ד) מהו הטעם והקשר, דדוקא ב"שחיטת הפסח" הוא בשלשה כתות?
(ה) שאלות המפרשים למה כתוב תיבת "כל" בפסוק, "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל", התורה יכול לכתוב "ושחטו אותו קהל עדת ישראל" בלי תיבת "כל"?
² פירוש: הנה מבואר בחסידות דבחי' "נפש רוח ונשמה" הוא כנגד בינה (השכל – נשמה), ז"א (המדות – רוח), מלכות (מעשה – נפש). ומבואר (ראה דרך מצותין צו, א ואילך. ועוד) דבכל בחי' ובחי' יש העשר ספירות וכחות, ולמשל:
בהשכל שבאדם יש ג' חלקים, א) השכל עצמו – בינה, ב) המדות שבשכל, מה שנוול מן השכל לבחי' אהבה או ליראה – ז"א, ג) כפי שהשכל משפיע על הפעולה והמעשה וכו' – מלכות.
וכן בז"א (המדות) יש העשר כוחות, א) השכל הטעם של המדות – בינה (חב"ד), ב) המדות וההרגש הלב עצמן – ז"א, ג) כפי שהמדות משפיע על הפעולה והמעשה וכו' – מלכות.
וכן בבחי' נה"י (המעשה), יש, א) הטעם והשכל של המעשה – בינה, ב) המדות של הפעולה – ז"א, ג) המעשה עצמו – בחי' מלכות.

וזה שכל ג' החלקים נפש רוח ונשמה כלול מעשר בחי' וכחות בעצם – חב"ד חג"ת נה"י.
³ פירוש: כל הכחות האדם, השכל (בינה), המדות (ז"א), והמעשה (מלכות) קשורים וכלולים ביחד, שהשכל קשור עם המדות והמעשה, וזהו שהעשר בחי' בהשכל הוא בעצם כלול עם העשר בחי' שבמדות, והעשר בחי' שבמעשה, וזהו שבסך הכל הוא "שלשים". וכנ"ל, שכן הוא בה"מדות" שקשור עם השכל והמעשה, והמעשה קשור וכלול עם השכל והמדות.
⁴ בדרך אפשר יש לומר, דבזה מתרץ שאלת המפרשים (לעיל שאלה ה), למה מוסיף בפסוק תיבת "כל", אלא לרמז ולהורות שכל ג' חלקי האדם נר"ץ צריך להיות "כל", היינו כלול מכולם וד"ל.

⁵ שמואל-ב ו, א. ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ג. במדבר רבה פ"ד, כ (מדרש שמואל פרשה כה, ה): "ויוסף עוד דוד את כל בחור בישראל שלשים אלף, רבי ברכי" בשם רבי אבא בר כהנא תשעים אלף בחורים מנה דוד באותו יום, הדא הוא דכתיב בחור, כל בחור, את כל בחור, עי"ש.

את כל בחור בישראל ל' אלף, ובמדרש רבה שהיו צ' אלפים, והוא מובן עפ"י האמור, שנר"נ נמשכים מבינה ז"א מלכות שכל אחד כלול מ', וכל אחד מהם כלול מכולם, לנגד זה הוא הג' כתות שבכל אחד ל'.

ובשלשים הללו, בג' כתות הללו הפסח נשחט, שהפסח⁷ עצמו הוא למעלה מבחי' זו, והיינו המשכה מכתר וחכמה בכל חלקי הנפש רוח נשמה, שבכתר וחכמה נקודות⁸ קמ"ץ ופת"ח⁹ לא הי' שום שבירה¹⁰ כלל, א"כ שם הוא תוקף הכח¹¹ ביותר.

וזוהו בן שלשים¹² שנשלם בג' חלקי נר"נ דבינה¹³ ז"א ומלכות, הוא לכח היינו להמשיך בהם בחי' כח, ר"ת¹⁴ כתר חכמה, והוא אמונה פשוטה באלקי אמון אמת, שזה מגיע בנקודת החכמה כמ"ש בתניא פרק י"ח וי"ט ע"ש, ומכ"ש כתר.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רעז

ולהעיר גם מהרמז בא' הענינים ד"סדר קרבן פסח", "בשלשה כתות הפסח נשחט ואין כת פחותה משלושים אנשים" – שרומז להשלימות ד"בן שלשים לכח", שלימות כח הגוף בגשמיות וברוחניות, ועאכ"כ שלימות כח הנשמה, כאמור, בריאות הגוף ובריאות הנשמה, וחיבור שניהם יחד

תורת מנחם התועודיות ה'תש"נ חלק ג' עמוד 48

⁶ ל' אלף צ' אלפים: מבאר המספרים "ל" אלפים, ו"צ" אלפים, אלא כנ"ל שמספר "ל" הוא כנגד נפש רוח ונשמה "ל" בחי'.

והמספר "צ" הוא כנגד הסך הכל: "ל" בחי' בנשמה, ו"ל" בחי' ברוח, ו"ל" בחי' בנפש, וכל בחי' ובחי' כלול "מכולם", נעשה הכל "צ". ובדיוק כמו בהשלשה כתות של שחיטת הפסח היו "ל" בכל כתה, ובסך הכל "צ" דכלולים ביחד וד"ל.

⁷ שהפסח עצמו הוא אמונה פשוטה: ראה לקוטי שיחות חלק טז ע' 118 סעיף ז. ועוד.

⁸ ראה אור התורה ויקרא חלק ג' ע' תתקלו וז"ל: הקמץ הוא בכתר, ופי' כי הכתר הוא בבחי' העלם ואינו מושג, לכן הנקודה היא קמץ כי הוא קמוץ וכמוס וסתום והורות על שא"א להשיגו וכענין מ"ש השער הפונה קדים סגור יהי' כו', והפתח הוא בבחי' חכמה שהיא בחי' ראשית הגילוי וזהו מ"ש פיה פתחה בחכמה שהחכמה היא מגלה ופותחת הארת הכתר ומשפיע ענינו למטה, כי כדי שיהי' הגילוי למטה הוא ע"י החכמה, וקמץ ר"ת אור קדמון אור צח אור מצוחצח, שזהו בחי' הכתר כמ"ש בת"ז כתר אע"ל ע"ל אע"ג דאיהו צח ומצוחצח ונק' ג"כ אור קדמון, כמ"ש השער הפונה קדים סגור יהי', וזהו תנועת הקמץ, שבחי' נקודה ושער זה הוא סגור.

ומזה מובן הטעם שהקמץ כשמתלבש ומתגלה בשפתים עושה בהן קמיצה להיות כי ענין הכתר הוא ההעלם וההסתר ע"כ יעשה את הכלי כדוגמתו והוא הקמיצה בשפתים לסותמם ולחברם, והפתח עושה פתיחה בשפתים להיותו מבחי' חכמה, וכתב פיה פתחה בחכמה כי חכ' שהיא ראשית הגילוי לכן עושה ג"כ בשפתים פתח. הרי מובן מזה איך שקמץ ופתח ישנם רוחניי' בנפש והם כמו ענין בחי' כתר וחכמה הכלולי' בנפש ומהם נמשך קמץ ופתח גשמיים כשמתגלים בשפתים כו'. עי"ש.

⁹ מדייק ומבאר דכאן כתוב "ושחטו אותו", ולקמן (שמות יב, כא) "משכו וקחו לכם צאן למשפחתכם ושחטו הפסח", דנקודות תיבת "פסח" הוא נקודת קמץ ופתח, דזה מדויק הוא.

¹⁰ ראה הביאור בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' קמג הערה 31. ובענין נקודת "קמץ" – ראה תורת מנחם התועודיות חלק כב (תשי"ח ח"ב) ע' 223.

¹¹ שם הוא תוקף הכח: מבאר ומרמז שני פרטים בענין "כח".

(א) ה"פירוש" של כח, דמבחי' כתר וחכמה – היינו אמונה פשוטה – הוא נותן כח וחיות בכל חלקי הנפש רוח ונשמה.

(ב) "כח" הוא "ראשי תיבות" כתר חכמה.

¹² אבות פרק ה משנה כא. "בן שלשים לכח".

¹³ ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' צב. קכז.

¹⁴ ראה גם אוה"ת תצוה עמ' א'תקפא.

הא לחמא עניא

יט

בפסח "לחם עוני" – אמונה, בשבועות "לחם חמץ" – דעת, וידעת את ה'¹ אין קמח אין תורה, היינו אם אין קמח לאכילת מצה בפסח, אין תורה, מתן תורה בשבועות. והוא ג"כ, כל² המקיים את התורה מעוני, דלחם³ עוני בפסח, בחי'⁴ אמונה, סופה לקיימה מעושר בבחי'⁵ דעת, וידעת, בשבועות, והוא השתי לחם שמחמץ⁶ בשבועות, שחמץ אינו לחם עוני. לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רלא

¹ אבות פרק ג משנה יז.

² שם פרק ד משנה ט.

³ ראה תורה אור ס"פ ויקהל ד"ה קחו (פט, ג. ז, ב), וביאוריו בתורה אור שם בהוספות (קיד, ג ואילך. קטו, ד. קטז, ב). אור התורה שמות חלק ו (עמוד ב'קסג ואילך. ב'קעא ואילך. ב'קפא). אור התורה ויקרא חלק ב' ע' תנח ואילך. וראה ג"כ לקוטי תורה ויקרא ו, סע"ג ואילך.

⁴ זח"ב קפג, ב. ראה לקו"ת צו יג, ג ואילך. סידור (עם דא"ח) רפד, ד ואילך. ובארוכה בשער האמונה לאדמו"ר האמצעי ח, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ כב, ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רלו ואילך.

⁵ כמאמר חז"ל "אין עני אלא בדעת אין עשיר אלא בדעת". ראה נדרים מא, א. כתובות סח, א.

⁶ ויקרא כג, יז. ראה אור התורה יתרו (שמות כרך ב) ע' תתקצה. לקוטי שיחות חלק לב ע' 136 ואילך. תורת מנחם התועדויות חלק יא (תשי"ד ח"ב) ע' 250.

מה נשתנה הלילה הזה . . כולו מצה

כא

תוכן

מצה הוא¹ חסדים וחמץ² גבורות, לח"ם חמ"ץ³ גי' גבור"ה.
לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד קעז

(1) ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ד סי' כו.
(2) וחמץ גבורות. ראה תפילת יהי רצון אחר בדיקת וביעור חמץ: "יהי רצון מלפניך . . כשם שאני מבער חמץ מבתי ומרשותי כן תבער את כל החיצונים . . ואת יצרנו הרע תעבירהו מאתנו".
ראה לקוטי תורה פרשת צו יג, ג. שיר השירים יד, ד ואילך. אור התורה דרושים לחג הפסח (ויקרא כרך ב') עמוד תנח. מכתב כללי ר"ח ניסן ה'תשמ"ג. תורת מנחם ה'תשמ"ה חלק ג' ע' 1810.
ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סי' קלא. ועוד.
(3) לח"ם (78) + חמ"ץ (138) = 216, וכן גבור"ה במספר 216.

עבדים היינו לפרעה במצרים

כב

רמז בגי' בשם "פרעה", בחי' מיצר הגרון, ו"אחורי" הגרון – מוחין דקטנות ידוע שמצרים¹ הוא האומה הראשונה ששלטה בישראל שהיו בגלות אצלם, ויניקתם הוא מהנהר² פישון שהוא הראשון בהד' נהרות, ופרעה אותיות העורף³ שהוא בגובה למעלה אחורי⁴ הצואר, כי יניקתם הוא מהגרון⁵ מהג' מוחין דקטנות דיניקה שבהגרון.

⁽¹⁾ ראה בראשית רבה פט"ז, ד. לקוטי תורה מהאריז"ל פ' תצא. ספר המאמרים תרפ"ד ע' רעט. תש"ט ע' 107. ועוד.

⁽²⁾ בראשית ב, י. ראה בראשית רבה פט"ז, ב. רש"י עה"פ.

⁽³⁾ ופרעה אותיות העורף: ראה לקו"ת להאריז"ל וישב מ, א. שמות א, ח. שער מאמרי רשב"י לזהר תצוה קפד, ב בסופו. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות התורה ח"ב עמוד תקיג ובהנסמן במ"מ לשם. תורת חיים לך לך צא, ב. שמות לב, ד.

וראה תורה אור פרשת וארא נח, ב ואילך. וז"ל: בחי' מצרים הוא מצר מי. פי' כי מבואר בלק"ת פ' וישב (ד"ה ועתה נבאר סוד יוסף) כי הגרון נק' ארץ מצרים כי הוא מקום יותר צר שבכל האדם, כי הלא ג' מוחין בדרתן ובהתפשטותן למטה בגוף שם מתרחבים לכל רוחב הגוף בג' קוים. אמנם בהיותם בגרון דהיינו בדרתם מהראש להגרון קודם התפשטותם בגוף שם הם במקום צר עד קצה האחרון ושם הוא סוד מצרים ומהאחוריים ה' יניקת מצרים. וזה ענין פרעה אותיות העורף. וזהו ופרעה עמד על היאור. כי היאור הוא יסוד דאימא הנמשך דרך הגרון עד חזה דז"א וכו' מלובש מוח הדעת. ופרעה שהוא העורף בחי' גרון עומד על היאר ממש. וענין יצ"מ הוא יציאת המוחין ממצר הגרון בהתפשטות בגוף ומשם הם נמשכים בבחי' מל' שהיא ארץ טובה ורחבה מקום רחב. משא"כ הגרון הוא בחי' מצרים מקום צר כנ"ל...

וזהו ג"כ הפסוק ופרעה עמד על היאור, ובעבודת ה' היינו בחי' רצונות הזרות המעכבים גילוי המדות כו'. ע"ש.

⁽⁴⁾ ופרעה אותיות העורף... אחורי הצואר וכו': פירוש, מבאר ומרמז, דקליפת מצרים מלשון מצרים וגבולים הו"ע מיצר ה"גרון", דגרון בגי' ג' פעמים אלקים (ראה הערה 5), ושם "אלקים" בגי' הטבע הו"ע העלם והסתר אלקות, ומבאר דבשם "פרעה" מרומז דההעלם וההסתר הוא עוד יותר, ד"פרעה" אותיות "העורף", דמורה דהוא "אחורי" הגרון, דמצד הגרון עצמו יכול להיות בפנים הגרון, וה"עורף" מרמז דהוא "אחורי" הגרון, היינו עוד יותר העלם.

והוא רמז על האותיות באל"ף בי"ת שהוא אחר אותיות "אלקים", והוא אותיות ושם "במוכן" (הנזכר בזהר פקודי דף רסב, א. ראה לעיל סי' ה הערה 4. כאן הערה 6), וג' פעמים "במוכן" בגי' "פרעה" בדיוק.

נמצא "מצרים" בחי' – מיצר ה"גרון" הוא ג' פעמים אלקים עם הכולל, ו"פרעה" הוא ג' פעמים במוכן – האותיות ש"אחר" אלקים בחי' "העורף" וד"ל.

⁽⁵⁾ הנה כנ"ל מבואר בחסידות, ד"פרעה" אותיות "העורף", והוא ה' מלך במצרים מלשון מיצר וגבול, ובעבודה קליפת "פרעה" הוא, דבשעה שיש לאדם השגה והתבוננות באלקות, זה מוליד מדות בלב אהבת ה' ויראת ה', אבל באמצע יש המיצר הגרון, וזהו"ע "העורף" אותיות "פרעה" שאינו מניח שיהי' התפעלות אלקות והרגש המדות בלב. דהנה עיקר פנימיות החיות נמשך מן השכל – המוחין שבראש אל הלב, וע"כ עיקר הארת החיות ניכרת בפנים דוקא לפי ששם עיקר החיות, רק אל העורף נמשכו ג"כ ורידים וגידים עבים להיות כי נמשך להם בחי' חיצוניות החיות וכו'.

והנה מבואר בקבלה וחסידות ד"גרון" בגי' ג' פעמים אלקים $258 = 3 \times 86$, ועם הכולל הוא בגימטריא 259, מספר "גרון", ושם "הוי" הו"ע גילוי אלקות, ושם "אלקים" הוא בגימטריא "הטבע", דהו"ע כמו שאלקות הוא בחי' הסתר כידוע, ונק' ג"כ (ראה תורה אור נח, ב ואילך. ועוד) מוחין דגדלות, ומוחין דקטנות כדלקמן. וזהו הג' פעמים "אלקים" בגי' "גרון", שהם הג' שרי פרעה, שאינם מניחים שיהי' מדות אלקות בלב. ומבואר, דענין הנ"ל הוא לא רק מצד הגי' ג' פעמים "אלקים", אלא דיש בגשמיות ג' חלקים בגרון, שהם כנגד הג' שרי פרעה.

גרו"ן הוא מספר ג' פעמים אלקים עם הכולל הרומז על מוחין דקטנות דיניקה, והאחוריים שלהם דהיינו העורף שהוא אחורי⁶ הגרון הוא ג' פעמים במוכ"ן שהם האותיות שאחר שם אלקים, עם הכולל, מספר פרע"ה.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר שמות-דברים עמוד ל

ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וישב וז"ל: והנה אלו [הג' שרים] נעשים מן שלשה אלקים מוחין דקטנות, כיצד, ממוח החכמה דקטנות נעשה סוד הקנה והוא שר המשקים, ומהבינה דקטנות הושט שהוא שר האופים, ומהוורדין שהוא מוח דעת נעשה שר הטבחים. והנה מלך במצרים נקרא פרעה כי פרעה כללות כל האחוריים של הגרון ונקרא עורף כי פרעה ג' עורף גם פרעה אותיות הערף, ואמנם זה העורף כולל ג' בחינות תחתיו שהם קנה וושט וורדין ובאלו הג' מתלבשין הג' מוחין עילאין. ואמנם כללות ג' שרים אלו הם ג' שמות אלקים ולכן המקום הסובלם כולם נקרא גרון ג' ג' אלקים פשוטים, גרון ג' חר"ן וז"ס (תהלים סט, ד) נחר גרוני כי הגרון נעשה נחר כי הוא בחינת אלקים הירדין שהוא בחי' דינים בחרן שהוא סוד הדינין, ע"ש. ראה גם תורה אור קב, ג. ועוד.⁶ מבאר דהאותיות בסדר האל"ף בי"ת ש"אחר" אלקים, הוא האותיות "במוכ"ן" (אחר אות "א" הוא "ב", ואחר אות "ל" הוא "מ" וכן הלאה), ושם "במוכ"ן" הוא יותר בחי' גבורה ודין משם אלקים (ראה זוהר פקודי דף רסב, א), וזהו שהוא האותיות ש"אחר" (דמורה על יותר העלם) שם אלקים. וג' פעמים שם "במוכ"ן" $(3 \times 118 = 354)$ ועם הכולל הוא 355, הוא בגי' "הערף" אותיות "פרעה", וזהו ש"הערף" הוא "אחר" – בחי' "אחוריים" – דהגרון. נמצא, דהן "גרון", והן "הערף" מרמז על צמצומים משם אלקים – בחי' דין וגבורות, ויש ג' מיני צמצומים כנגד ג' עולמות ב"ע וכו', ואכ"מ.

אחד חכם ואחד רשע

כה

טעם שסמכו בן הרשע לבן החכם

אחד חכם ואחד רשע: הוא¹ ע"ד שלתקן עולם העשי' הגשמי, דהיינו עוה"ז הגשמי שעליו כתיב² אף עשיתיו, אף הפסיק, הוא דוקא ע"י המשכת אור גדול, דהיינו ע"י המשכה מאצי' שלמעלה גם מבריא, והוא פירוש דאף, אף מרבה שהוא בחי' אצי' ועיין בלקו"ת בד"ה³ מי מנה עפר יעקב כו' ע"ש.

ועיין בפע"ח שער חהמ"צ⁴ בכוונת הד' בנים ובמשנת חסידים מס' סדר ליל פסח פ"ט מ"ג ד' ה' בענין מה שסמך בן רשע שבעשי' ששם הוא הקליפות לבן חכם שבאצי' להאיר עליו ע"ש⁵.

לקוטי לוי יצחק, הערות לזהר בראשית עמוד קסא

(1) מבאר הטעם שסמכו בן הרשע לבן החכם.

(2) ישע"י מג, ד. "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו".

(3) ראה לקוטי תורה פרשת בלק סט, ג-ד. תורת מנחם – ספר המאמרים ה'תשכ"ה עמוד שלו, וז"ל: בלקו"ת ד"ה מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, בענין בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שג' המדריגות בראתיו יצרתיו עשיתיו, ג' עולמות בי"ע, הם כללות ההשתלשלות, ויש עוד בחי' רביעית שלמעלה מג' בחי' הנ"ל, ונרמז במלת אף, כי אף הוא לשון ריבוי, לרבות עוד דבר שאינו מפורש כאן, והוא הדבר שלמעלה מהשלש בחי' הללו וגבוה ונעלה מהם. ויש לומר, שהריבוי בלשון אף, שמורה רק על הריבוי בלבד, מבלי להורות על מדריגה מסויימת, שלא נתפרשה כמו שאר המדריגות שלפנ"ז, הוא לפי שמדריגה זו היא בעילוי שבאין ערוך לגבי המדריגות שלפנ"ז, שלכן אינה יכולה להתפרש כו'. וריבוי זה נסמך לעשיתיו (אף עשיתיו) דוקא, לפי שעיקר גילוי מדריגה זו הוא בבחי' עשי' גשמית דוקא. והיינו, שע"י מעשה בפועל (עשיתיו) ממשיכים בחי' אף, בחי' הרביעית, ועד לבחי' הכתר שלמעלה מאצילות. ע"ש.

(4) שער (כא) חג המצות פרק ז וז"ל: כנגד ד' בנים וכו', אלו ד' בנים, רומזים כנגד ד' עולמות אבי"ע, וכוללן ארבעתן זה בזה, חכ"ם באצילות. רש"ע בעשי', שהקליפה קרובה שם. ת"ם בבריא, ושאינו יודע לישאל ביצירה וכוללם יחד. ולמה אצילות סמוך לעשי', לפי שעשי' צריכה אור גדול, כי אין מספיק לו אור היצירה, לכן המשיך לו מלמעלה מן אצילות. ע"ש.

וראה לקוטי שיחות חלק א ע' 247. הגדה של פסח עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קה"ת תשמ"ו ואילך) ח"א עמוד קכד.

(5) ראה כל הביאור בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ה סי' צ "עד"ז, התלמיד שהי' פניו מוריקות כי הרהר בחטאה שעסק בתורה שלא לשמה ממש שאז הוא ותורתו נשאר למטה בעוה"ז הגשמי שהוא מדור הקליפות כמ"ש בתניא שם, לכן לתקנו הי' צריך שר"ח שהוא ותורתו הם מבחי' אצי', אחיד אותו לקמ' שיוסמך אליו לר"ח, שהוא ר"ח אנפוי נהירין כשמשא, הנה מפני תוקף האור דר"ח שהוא כשמשא יתוקן התלמיד שהי' פניו מוריקות ויוחזר לסט' דקדושה שלא יהרהר עוד בחטאה והרהורין בישין ויסתלק ממנו המורקת פנים מפני תוקף הנהירו דפנים דר"ח שהוא כשמשא. ע"ש.

והיא שעמדה

לג

כל הגליות על שם מצרים, וכן הרוסים.

מצרים¹ בגי' ססס"ר. במצרים לא שינו את לשונם ולא שינו את לבושם.

* * *

פעם בא כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל וכו' ר' לוי יצחק זצ"ל לאיזה שמחה בפרשת מטות. ואמר:

מטות היינו שטעקען'ס (מקלות), בהיסטוריא של עם בני ישראל, היו מטות טובים כמו מטה משה, והיו מטות רעים ששברו עצמות יהודים. עכשיו יש לנו שתי מטות של גיטלער (הילטער) ושל סטאלין ימח שם.

ואף שנלחמים אחד כנגד השני, אבל כוונת שניהם ליפטר מהיהודים. וסימנך הרמז לזה² ש"סטאלין" ו"גיטלער" (באידיש) במספר קטן שווים.

מפי החסיד ר' גדלי' מזל, ששמע בעת שדרש כ"ק הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי יצחק ז"ל פרשת מטות תש"ד – אלמא אטא קאזאחסטאן

(1) מצרי"ם בגי' 380, וכן ססס (180) + ר (200) = 380.
(2) "סטאלין" במספר קטן בגי' 25, וכן "גיטלער" במספר קטן 25.

בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה

לד

כל הנפש הבאה וגו' ובני יוסף אשר יולד לו וגו', רבי לוי בשם רבי שמואל בר נחמן ראית מימך אדם נותן לחברו ששים וששה כוסות, וחוזר ונותן לו אף שלשה, והוא מונה אותם שבעים אלא זו יוכבד שהשלימה מנין של ישראל מצרים..., ויש אומרים סרח בת אשר השלימה עמהם את המנין ע"ש.

בראשית רבה פרשה צד, ט

ידוע³ שאֲשֶׁר רומז על בינה עלמא דאיתי ע"ד⁴ כמו יצחק, שאשר בחי' תענוג הוא ע"ד כמו יצחק⁵ מלשון צחוק⁶ ותענוג.

ועי' בחי' אשר הי' גאולת מצרים, כי הרי שרח⁷ בת אשר היא שבשרה ליעקב שיוסף חי הוא, והיא היא שהשלימה למנין הע' נפש כמ"ש במד"ר⁸ פ' ויגש, והיא היא שהראתה למשה⁹ היכן יוסף קבור שאז

(3) ראה זהר חלק א' דף רמו, א וז"ל: תא חזי, בא וראה מש"כ "מאשר שמנה לחמו" אשר זה הוא המקום שכולם מאשרים ומשבחים אותו, ומי הוא, היא הבינה הנקראת עולם הבא, (כ"ג הרמ"ק) שעליונים ותחתונים מאשרים אותה ומתאווים לקבל שפע ממנה, ע"ש.

וראה תורה אור יח, ב. נג, ב. עג, ב. פ, א. לקוטי תורה דרושים לראש השנה ס, א. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג סי' קנג. חלק ד סי' ב. ועוד.

(4) מקשר "אֲשֶׁר" (בן יעקב) עם "יצחק" בשני פרטים: א) שניהם בחי' "תענוג", ב) שניהם קשורים במיוחד עם לעתיד לבוא.

(5) ראה תורת מנחם – ספר המאמרים מלוקט חלק ב' עמוד יט, ובהנסמן שם. אור התורה פרשת תולדות עמוד תתיז ואילך וז"ל: יצחק הו"ע הצחוק ותענוג עליון שיתגלה לע"ל שהענין היינו פנימי עתיק... כי הנה התגלות עתיק הוא בבינה כמ"ש בלק"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ע"ש.

לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומחז"ל עמוד סט וז"ל: ידוע שבינה היא ספירה הח', וכמו יצחק שהוא בחי' בינה (וגבורה) הוא גימטריא ח' פעמים הוי'. משא"כ יעקב – הוי' תחתונים, הוא גימטריא ד' פעמים הוי', ע"ש.

(6) כמ"ש וירא כא, ו' ויתאמר שרה צחק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לוי". ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב סימן קנג. קסו.

(7) תרגום יונתן בן עוזיאל כאן "ובגווי דאֲשֶׁר ימנה וישוי ובריעה ושרח אֶתְהוֹן דְּאֶדְבְּרִית פִּדּוּ הָיָא קִמָּא לְגִינּוּנִיתָא דְּעֵדֶן עַל דְּבִשְׁרָתָא לְיַעֲקֹב דְּיוֹסֵף קָם הָיָא שְׂזִיבְתָא לְיַתְבִּי אֲבֵל מְדִין קָטֹל בְּיוֹמֵי יוֹאָב.

[פירוש יונתן: דאידברית, פירוש נלקחה בחי' לגינינותא, לגן עדן שהיא אחת מט' שנכנסו בחייהם לגן עדן (כמבואר בד"א זוטא פרק א).

(8) י"ל דלפי ביאור הלקוטי לוי יצחק מתורצת שאלת היפה תואר הארוך על המדרש וז"ל: יש לתמוה דשרח בת אשר א' מהמנויין בפסוק (מו, יז) "ובני אשר ימנה וישוה... ושרח אחתם", וא"כ ליכא אלא ס"ט, וי"ל שרח בת אשר חשיבא כשנים לפי שהיתה חסידה וחכמ' והאריכה ימים רבים והיחיד השלם חשוב כרבים כמ"ש שקול משה כנגד כל ישראל ע"ש.

ולפי הביאור בלקוטי לוי יצחק יומתק יותר, דעל ידה היתה גאולת מצרים, ולכן היא דוקא חשיבא כשנים. וראה לקוטי שיחות חלק כ ויגש ב' (עמוד 218 ואילך) הערות 11. 66. חלק יח ע' 12 בענין שלימות מנין שבעים.

(9) ראה סוטה יג, א: ומנין הי' ידוע משה רבינו היכן יוסף קבור, אמרו סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור, הלך משה אצלה אמר לה כלום את יודעת היכן יוסף קבור, אמרה לו ארון של מתכת עשו לו מצרים וקבעוהו בנילוס הנהר כדי שיתברכו מימיו, הלך משה ועמד על שפת נילוס, אמר לו,

לקח משה את עצמות יוסף עמו, והי' יצי"מ, ובלי זאת לא היתה הגאולה. הרי שיציאת וגאולת מצרים הי' ע"י בחי"מ¹⁰ אשר דוקא, וכידוע שיצי"מ¹¹ הנאמרה בפ' והי' כי יביאך הוא בינה עלמא¹² דחירו. לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תיט

יוסף יוסף הגיע העת שנשבע הקב"ה שאני גואל אתכם והגיעה השבועה שהשבעת את ישראל, אם אתה מראה עצמך מוטב אם לאו הרי אנו מנוקין משבועתך, מיד צף ארוננו של יוסף, ע"ש. (10) ראה לקוטי שיחות חלק כו ע' 316-317: ענינו של אשר הוא – "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" (ויחי מט, כ), "וטובל בשמן רגליו" (ברכה לג, כד), כפירוש רש"י (ויחי שם): "מושך שמן כמעין".

והנה, ענין ה"שמן" בתורה – קאי על פנימיות התורה, ונמצא, שענינו של אשר הוא – "מושך שמן כמעין", כלומר, הפצת המעיינות דפנימיות התורה חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו, "שתהא ארצו מושכת שמן כמעין" (פרש"י ברכה שם).

ומבואר בלקוטי לוי יצחק הנ"ל, ש"ע"י בחי' אשר הי' גאולת מצרים, כי הרי שרח בת אשר היא שבשרה ליעקב שיוסף חי הוא. . והיא היא שהראתה למשה היכן יוסף קבור, שאז לקח משה את עצמות יוסף עמו*, והי' יצי"מ, ובלי זאת לא יכלו לצאת ממצרים (שהרי השבע יוסף על זה), הרי שיציאת וגאולת מצרים הי' ע"י בחי' אשר דוקא.

ויש לומר, שכן הוא בנוגע לגאולה העתידה ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות") – שע"י העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה", הפצת בחי' ה"שמן" שבתורה, ענינו של "אשר" – קא אתי מר דא מלכא משיחא (ראה אגה"ק דהבעש"ט נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו, ובכ"מ).

(* וענינו בעבודה – שע"י אשר (שמן) הפצת המעיינות דפנימיות התורה, נתגלה העצמיות דיוסף, המודגשת בשמו – "יוסף גר" בן אחר", כי ע"י גילוי פנימיות התורה מגלים את פנימיות של כל יהודי ("בן"), וע"ז נעשה הגאולה (ראה לקוטי שיחות חלק כו עמוד 87 ואילך).

(11) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות ריש פרק ב. תורת חיים מאדמו"ר האמצעי שמות צה, א ואילך. לקוטי שיחות חלק כו ע' 47. לקמן סי' עו.

(12) ראה לקמן סי' ? וז"ל: ועיקר גאולת מצרים הוא מבינה עלמא דחירו, פרשת והי' כי יביאך שלנגד בינה, נ' פעמים נאמרה יציאת מצרים לנגד נ' שערי בינה "עלמא דחירו". וראה לקוטי תורה דרושים לראש השנה עמוד ס, ג. פ' מסעי צ, א. לקוטי שיחות חלק ד' ע' 172. ועוד.

וימרו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך

לז

קחשיב ה' דברים כנגד ה' גבורות, ומבאר בזה דיוק לשון הפסוק

כתיב¹ וימרו את חייהם בעבדה קשה בחומר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך, וקחשיב ה' דברים, עבודה קשה, חמר, לבנים, כל עבודה בשדה, את כל עבודתם. הוא לנגד ה' גבורות² שבמלכות, שהם גבורות קשות, בחי' דינים ממש.

ואלו ה' גופא גם כן יש חילוק, ג' מהם מפורשים, דהיינו חמר, לבנים, עבודה בשדה, ושנים מהם אינם מפורשים, והם כמו בחי' כלל שכוללים כל מיני עבודה, והיינו עבודה קשה, את כל עבודתם, שכוללים כל מיני עבודה הגרועים, עוד יותר מחמר ולבנים וכל עבודה בשדה.

יש לומר:

כי בהה' גבורות שהם הה' אותיות דשם³ אלקים, הנה הב' אותיות הראשון והאחרון, א"ם⁴ דשם אלקים, הם גבורות יותר קשים⁵ מאותיות

¹ מבאר בסימן זה כמה דיוקים בפסוק, והם:

(א) כתוב חמשה פרטים בפ': (א) בעבודה קשה, (ב) בחומר, (ג) ובלבנים, (ד) ובכל עבודה בשדה, (ה) את כל עבודתם. למה מנה חמשה דברים דוקא?
(ב) בהמשך להנ"ל, הדבר הראשון והאחרון משתווים, דבשניהם נקט בכללות לשון "עבודה", "בעבודה קשה" – "את כל עבודתם", משא"כ הג' האמצעים הם פרטים בעבודה "בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה", מה טעם החילוק?
(ג) בהמשך להנ"ל, בהדבר הראשון "בעבודה קשה" מדייק קשה, משא"כ האחרון הוא "את כל עבודתם" בלי ההדגשה "קשה". מה טעם החילוק?
(ד) בהשלשה פרטים באמצע "בחומר ובלבנים ובכל עבודה בשדה", למה בשדה מדגיש תיבת "ובכל", למה לא כתוב "ועבודה בשדה"?
(ה) מהו החילוק בין, (א) בחמר, (ב) ובלבנים, (ג) עבודה בשדה?

ויבואר בפנים.

² ראה הביאור בפנים בלקוטי לוי יצחק כאן (כנ"ל סי' ד) דכתיב ב' פעמים בפסוק תיבת "בפרך", א' פרך שהוא בעולם שאינו בגלוי, ב' פרך שהוא בגלוי בחי' מלכות, ע"ש.

³ ראה לקוטי תורה מהאריז"ל פ' נח. תניא – שער היחוד והאמונה – סוף פרק ד.

⁴ ענין זה מבואר בפרי עץ חיים שער חג המצות פרק א' וז"ל: בסוד חילוף שם אלקים, והוא שם אכדט"ם. והענין: כי אל"ף אינה יכולה להתחלף, כי אין אות אחרת קודמת אלי', אבל למ"ד תתחלף בכ' הקודמת אלי', וכן הה' מתחלף בד' הקודמת אלי', עד אות י' נתחלף בט' הקודם אלי'. אך ס' של אלקים, אמת שהיא מתחלפת, כי ס' דאלקים הוא מ"ם סתומה, ומתחלפת במ' פתוחה הקודמת אלי'. אך שלפי שלעולם כל אות ס' אחרונה שבכל תיבה היא סתומה, לכן נכתב שם זה אכדט"ם באות ס' סתומה, ואמנם בערך א' נקרא גם אות ס' מתחלפת, אך בערך שנתחלפה באות ס' שכמותה, אינה נקראת נתחלפת.

והנה שם זה יותר פנימי מן שם אלקים, כי שם זה הוא אותיות קודמת לשם אלקים, ולכן הם יותר רחמים. משא"כ, שאם הי' נתחלף באותיות אחרונות של אחר אותיות אלקים, והוא שם במוכ"ן, כנזכר בזהר (פקודי דף רסב.), והוא יותר תחתון ודין משם אלקים. ואע"פ שבשם הוי"ה הוא להיפך, שכל מה שמתחלף הוא דין.

והענין הוא, שם הוי"ה הוא רחמים פשוטים, וכאשר יתחלף, מורה על העלם הרחמים. וכן בשם זה, ההתחלפות מורה על העלם הדין, שהוא בסוד בשם אלקים, נמצא כי השם אכדט"ם, עליון ופנימי יותר משם אלקים, ולסבת מציאות שם זה, נקרא בינה אלקים*) חיים, והוא בסוד שם זה. וכ"מ שנתמצא אלקים חיים, הוא רומז לשם זה. עיי"ש. (ראה גם הערה 5).

לה"י דאלקים, כי הרי אותיות לה"י אם מתחלפים באותיות שלפניכם שהוא המיתוק שלהם, הם אותיות אחרות, כד"ט, שזה מורה שנתמתקו.

מה שאין כן אותיות א"ם דאלקים, גם כשמתחלפין באותיות שלפניהם נשארים כמו שהם, אותיות א"ם.

ועיין מזה באריכות ברשימה על מארז"ל אמרי דבי ר' ינאי מאי דכתיב כי מיץ חלב יוציא חמאה כו' בפירוש על המארז"ל ההוא דאתא לקמי' דרבי א"ל אשתך אשתי כו' ע"ש.

מובן מזה שהגבורות דאותיות א"ם דאלקים הם יותר קשים מהגבורות דאותיות לה"י, יען שאינו מועיל בהם חילוף בהאותיות הקודמות.

ובאלו הב' גופא, הגבורה דאות א' דאלקים היא קשה יותר מהגבורה דאות מ' דאלקים⁶ וכמ"ש ברשימה הנ"ל עיין שם. זהו שהתחלה והסוף דהה' עבודות, דהיינו, עבודה קשה, את כל עבודתם, הם גרועים יותר מהג' חמר ולבנים וכל עבודה בשדה שבאמצע.

ובהם גופא, התחלה קשה וגרוע יותר, כי הרי נאמר עליו קשה, מה שאין כן על את כל עבודתם לא נאמר קשה. והיינו כי הגבורה דאות א' היא קשה יותר מהגבורה דאות מ'.

והג' עבודות, דחומר, ולבנים, וכל עבודה בשדה. יש לומר:

חומר, שהוא מענין דבר חומר הוא לנגד גבורת הגבורה.

ולבנים, שהוא ג"כ מלשון לובן וכמ"ש⁷ בתקוני זהר, בחמר דא ק"ו בלבנים דא ליבון הלכתא, הוא לנגד גבורת החסד.

ובכל עבודה בשדה, לנגד גבורת התפארת – כשאינה מתמתקת.

כי, כל עבודה בשדה, הוא היפך מן כשהארץ תוציא גלוסקאות וכלי מילת⁸, מוכנים ונגמרים, שאז אין צריך לשום עבודה בשדה. וזהו שעל

וראה שיחות קודש תשל"ו ש"פ האזינו (שבת שובה) סעיף מ"ב. לקמן סי' נב.

(*) ראה אור התורה יתרו ע' תשצח ואילך.

⁶ ראה תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד יח, וז"ל: הנה השם המורה על דין הוא אלקים, והנה בשם אלקים וכו' מתחיל באות א', וידוע שהאות הראשונה היא העיקר והשאר טפילות אלי' כמ"ש בתניא ח"ב פ"ב ע"ש.

והנה הא' דשם אלקים הוא הדין הקשה ביותר בשם אלקים, ורא' לזה, כי הנה שם אלקים כשמתחלף באותיות הקודמין לו אכדט"ם, זה מורה על מיתוק הדין, שהוא בחי' רחמים, כמ"ש בפע"ח שער חהמ"צ פ"א ע"ש. והנה החילוף הוא רק בשארי הדין אותיות להי"ם, משא"כ אות א' אין מתחלף בקודם לו, כי נשאר א' כמו שהי'. וזה מורה שהוא דין קשה ונשאר דין כמו שהי'.

ואם כי גם המ' נשאר כמו שהי' כמ"ש בפע"ח שם, הנה בעצם המ' מתחלף באות מ' פתוחה הקודם למ' סתומה, רק מפני שבאכדט"ם הוא ג"כ בסוף התיבה לכן הוא מ' סתומה, כמ"ש, אבל בעצם הוא מתחלף, א"כ אינו דין קשה כ"כ כמו הא' שאינו מתחלף כלל.

ולכן בכי טובים דודין(*) מיין שרמוז בהר"ת השם הזה, הנה יש כאן רק כדט"ם וא' אינו, יען א' בעצם אינו מתחלף, משא"כ המ' סתומה דאלקים הוא מתחלף במ' פתוחה הקודם לו, וכאן הוא בראש התיבה בתיבת מיין שהוא מ' פתוחה, ע"ש.

(*) ראה אור התורה שיר השירים ת"א ע' כ.

⁷ והטעם בזה, דאות אלף אין לו חילוף, משא"כ אות מ"ם סופית מתחלף להאות מ' פשוטה (כנ"ל בהערה 5), נמצא דעכ"פ יש לו איזה חילוף, שזה מורה דיש איזה המתקה, משא"כ אות אלף דאין לו חילוף כלל מורה דהוא גבורה קשה.

⁸ תקו"ז תכ"ט, וראה זח"א דף כז, ע"א. ח"ג דף קנג ע"א. תורה אור מט, א. ועוד.

⁹ עיין שבת ל, ב.

עבודה בשדה קאמר כל עבודה, מפני שיש ב' עבודה בשדה, א' עבודת
התבואה להוציא לחם, ב' להוציא הדברים שמהם עושים בגדים.

עיינן ברשימה שם בענין אלה אילנות ארץ ישראל, ותבין.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רכז

וכל הבת תחיון

מה

פרעה נענש מדה כנגד מדה

גזר פרעה, אם בן הוא והמתן אותו ואם בת היא וחי', וכן כל הבן
הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון
ומדה כנגד מדה, הבת שלו, בתי' בת פרעה חזרה למוטב והחייתה
וגידלה את הבן משה בביתו.
תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רצה

מז

עיקר גאולת מצרים בזכות נשים – מתרץ קושיית התוס' על הרשב"ם (פסחים קח, א)
אמר רבי יהושע בן לוי נשים חייבות בארבע כוסות, שאף הן היו
באותו הנס.

פסחים קח, א

שאף הן היו באותו הנס, כדאמרינן (סוטה יא, ב) בשכר נשים
צדקניות שבאותו הדור נגאלו, וכן גבי מקרא מגילה נמי אמרינן הכי
דמשום דע"י אסתר נגאלו, וכן גבי נר חנוכה במסכת שבת (דף כג, א).

רשב"ם

היו באותו הנס, פי' רשב"ם שעל ידם נגאלו וכן במגילה ע"י אסתר
ובחנוכה ע"י יהודית, וקשה דאף משמע שאינן עיקר.

תוס'

נשים חייבות בכוסות דפסח, אם שזהו מצות עשה שהזמן גרמא,
מפני כי עיקר הכוסות של פסח הם שייכים לנשים, כי הכוסות הם
ממוחין¹ דאימא בחי' נוקבא².

ועי' ברשב"ם במס' פסחים דף ק"ח ריש עמוד ב' בדיבור המתחיל
שאף הן היו באותו הנס, מובן משם שהעיקר הוא נשים שבשבילן נגאלו
ממצרים.

ומכל מקום קאמר רבי יהושע בן לוי הלשון שאף הן היו באותו הנס,
הלשון שאף לכאורה מורה שאינן עיקר.

היינו מפני הגזירה דוהמתן אותו, והיאורה תשליכוהו הי' רק על
הזכרים ולא על הנקבות, לכן אמר שאף.

ומכל מקום עיקר הגאולה הי' בשביל הנשים, בשכר נשים צדקניות,
וכן הנשים שפרה ופועה הם שהחיו את הילדים, הרי שהעיקר הוא
הנשים.

ובזה סרה קושיית התוס' מעליו.

ומדוקדק לשון רבי יהושע בן לוי שלא אמר על החיוב הלשון שאף³
היינו אף נשים חייבות, רק על הטעם בלבד.

לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד רעג

¹ ראה פרי עץ חיים שער חג המצות ריש פרק ב. תורת חיים מאדמו"ר האמצעי שמות צה, א
ואילך. לקוטי שיחות חלק כו ע' 47. לקמן סי' עו.

² ראה תניא פרק ג', דבחי' חכמה נק' אב, ובחי' בינה נק' אב, וכמו שהאם מקבלת מהאב, כן
בחי' בינה מקבל מחכמה, וזהו "אימא בחי' נוקבא".

³ ראה כפות תמרים סוכה לח, ב ד"ה אומנם לתרץ לישנא דאף עיי"ש.

מצה זו

יו

אשה נמשלה ללחם, אשה בקדושה הוא ע"ד מצה (חסדים), אשה בקליפה הוא ע"ד חמץ (גבורות) שעולה ומתגאה
 ויאכל לחם. שמא ישא אחד מכם כמה דאת אמר¹ כי אם הלחם אשר הוא אוכל.
 רש"י

כי אם הלחם אשר הוא אוכל, אשה נמשלה ללחם, וכן כתיב² בעד אשה זונה עד ככר הלחם.
 ויש אשה – נוקבא –³ בקדושה.
 ויש אשה – נוקבא – בקליפה.
 נוקבא דקדושה הוא כמו⁴ מצה, (וכמארז"ל⁵ כל האוכל מצה בערב פסח כאלו בא על ארוסתו בבית חמיו) בחי' חסדים.
 ונוקבא דקליפה הוא חמץ, שהוא בחי'⁶ גבורות, והוא ע"ד לחם חמץ שעולה ומתגאה.
 מתורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד קצה

¹ וישב לט, ו.

² משלי ו, כו. ראה סוטה ד, ב. נתיבות עולם (המהר"ל מפראג) נתיב העבודה פרק טז.

³ בהבא לקמן ראה אור התורה שיר השירים ח"א ע' רנ.

⁴ פירוש: אשה בקדושה יש לה ביטול ע"ד מצה, ועושה רצון בעלה, משא"כ נוקבא ואשה בקליפה בחי' גבורות.

⁵ ירושלמי פסחים פרק י' הל' א. ראה ספר המאמרים ה'תרכ"ז ע' רלט. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן יט.

⁶ ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן קלא.

ז

"ושמרתם את המצות" שיהיו "כשר", ר"ת "כמוצא שלל רב", שהו"ע "ואחרי כן יצאו ברכש גדול"

ושמרתם את המצות, שתאכל את המצה בכשרות, שהמה יהיו¹ כשרים לאכילת מצה. כשר ר"ת כמוצא² שלל רב, לרמז על בירור הניצוצין שהוציאו ישראל ממצרים כמ"ש³ ואחרי כן יצאו ברכש גדול ע"י המצה.

ליקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד קצח

ראה לקוטי שיחות חלק כז ע' 319 וז"ל: ראה לקלוי"צ – אגרות ע' קצח – שכשר ר"ת כמוצא שלל רב לרמז על בירור הניצוצין שהוציאו ישראל ממצרים כמ"ש ואח"כ יצאו ברכוש גדול... עכ"ל – ולהעיר ד"רכש" חסר ו' כתיב – אותיות כשר.

¹ ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק כאן שמבאר שיהי' כשר הן מצד ה"מצה" עצמה, והן מצד האדם ה"אוכל", והו"ע מיכלא דמהימנותא – "אמונה" ו"אמת", ראה לקמן ס' עח.

² תהלים קיט, קסב. ראה תורת מנחם התועדויות ה'תשמ"ה ח"א ע' 283. חלק ג ע' 1671. 1786. ה'תשמ"ט ח"ג ע' 154. 163. 293. ה'תנש"א ח"ג ע' 359. ועוד.

³ לך לך טו, יד.

no

טעם הפנימי דאין אוכלין קטניות בפסח

אין אוכלין קטניות¹ בפסח, והטעם:

הנה יש שם הוי' גילוי אלקות² – מוחין דגדלות, ויש שם אלקים³ בגי' הטבע העלם והסתר בחי' מוחין דקטנות, וזהו דיש פת לחם מחטה, ויש קטניות.

לחם, רומז על מוחין דגדלות⁴ שהוא בגי' ג' פעמים הוי',

קטניות⁶, הוא מין עדשים שהוא מאכל הבראה דאבל כמ"ש⁷ בשו"ע יורה דעה הל' אבילות, וזהו שקטניות מלשון קטנות הם בחי' דינים וגבורות – מוחין דקטנות, ולכן קטניות הם אדומים בחי' גבורות ודינים. ואם האכילה הוא לחם – ג' פעמים הוי' – הוא בחי' מוחין דגדלות, ואם האכילה הוא קטניות הוא בחי' מוחין דקטנות שם האלקים.

ומפני שקטניות הם בחי' דינים וגבורות, מוחין דקטנות, לכן⁹ אין אוכלין אותם בפסח, שהוא זמן החסדים היציאה ממצרים, דמצרים מלשון מיצר בחי' מיצר הגרון¹⁰ בגי' ג' פעמים¹¹ אלקים כידוע, הוא בחי'

⁽¹⁾ ראה שו"ע אדמוה"ז סי' תנג סעיף ג. שו"ת צמח צדק או"ח סי' נז.
⁽²⁾ כידוע אלקים בגי' "הטבע", וכל בחי' ודרגא שהוא צמצום והעלם על אלקות נק' בשם מוחין דקטנות, וכל גילוי אלקות נק' הוי' – מוחין דגדלות. ראה הערה 3. ובילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סי' פג*.

⁽³⁾ ראה תניא – שער היחוד והאמונה פרק ו' וז"ל: והנה שם אלקים הוא שם מדת הגבורה והצמצום ולכן הוא גם כן בגימטריא הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחיה העולם ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע ושם אלקים זה הוא מגן ונרתק לשם הוי' להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי' ומהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים. עי"ש.

⁽⁴⁾ ראה אור התורה משפטים ע' א' שב וז"ל: ידוע ששרש הלחם בחכמה וע"כ מחיה לנפש האדם כמ"ש והחכמה תחיה כו' וכמאדז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן ואבא הוא בחי' החכמה כמ"ש כי אתה אבינו כו' ולכן לפי שהלחם שרשו מכלי החכמה אשר למעלה החכמה בה דוקא מלוכש אור א"ס וכולם בחכמה עשית, והחכמה תחי', לכן אף שירדו ונתגשמו בלחם גשמי יש בהלחם כח להחיות את האדם ולהמשיך בו האור והחיות, עי"ש.

⁽⁵⁾ בענין לחם בגי' ג' פעמים הוי', ראה סידור עם דא"ח ע' קא, ג. אור התורה ויקרא (חלק א') ע' רכת. ועוד.

⁽⁶⁾ מבאר ד"קטניות" מרמז על "קטנות" המוחין, מצד כמה טעמים, והם:

- (א) "קטניות" מלשון קטנות.
- (ב) קטניות - עדשים - הוא מאכל הבראה דאבל.
- (ג) קטניות הוא גוון אדום בחי' גבורה.
- (ד) ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סי' ריא, שזהו הטעם דעשו בחי' גבורה ביקש "הלעטני נא מן האדם האדם הזה".
- (ה) קטניות הוא מאכל בהמה.
- (ו) עדשים הם עגולות שרשם מתהו (לקוטי לוי יצחק אגרות קודש ע' שסט).
- (ז) שרץ שיעורו כעדשה (שם).
- (ח) יורה דעה הל' אבילות סי' שעט סעיף ט. ומברין תחלה בבצים או בתבשיל של עדשים זכר לאבילות. ראה פרקי דרבי אליעזר פרק לה. ירושלמי ברכות פרק ג הלכה א.
- (ט) ראה בענין גוון אדום בלקוטי תורה ויקרא הוספות נא, ד. ביאורי הזהר להצמח צדק ע' תקצ ואילך. ועוד.
- (י) להעיר מזכרונות הרה"ח ר' יוסף גולדברג ע"ה ר"י תו"ת בראנווא פריז, ששבת אחת הוי' ביעקאטרינאסליוו אצל הרב המחבר, וא"ל ר' לוי יצחק ז"ל ש"מבלי ליכנס לצד ההלכה, הרי קטניות וחג הפסח אינם תואמים ע"פ שרשם" עי"ש. והוא הביאור המובא כאן.
- (יא) ראה תורה אור (פרשת וארא) עמוד נח, ב ואילך. וז"ל: בחי' מצרים הוא מצר מי. פי' כי מבואר בלק"ת פ' וישב (ד"ה ועתה נבאר סוד יוסף) כי הגרון נק' ארץ מצרים כי הוא מקום יותר צר

מוחין דקטנות, והיציאה ממצרים הוא היציאה ממוחין דקטנות, שנמשכין המוחין דגדלות.

לקוטי לוי יצחק, ליקוטים על פסוקי תנ"ך ומאחז"ל עמוד קפג

שבכל האדם, כי הלא ג' מוחין בדרתן ובהתפשטותן למטה בגוף שם מתרחבים לכל רוחב הגוף בג' קוים. אמנם בהיותם בגרון דהיינו בדרתם מהראש להגרון קודם התפשטותם בגוף שם הם במקום צר עד קצה האחרון ושם הוא סוד מצרים ומהאחוריים הי' יניקת מצרים. וזה ענין פרעה אותיות הערף. וזהו ופרעה עמד על היאור. כי היאור הוא יסוד דאימא הנמשך דרך הגרון עד חזה דז"א ובו מלוכש מוח הדעת. ופרעה שהוא הערף בחי' גרון עומד על היאור ממש. וענין יצ"מ הוא יציאת המוחין ממצר הגרון בהתפשטות בגוף ומשם הם נמשכים בבחי' מל' שהיא ארץ טובה ורחבה מקום רחב. משא"כ הגרון הוא בחי' מצרים מקום צר כנ"ל . .

דהנה ענין יסוד אימא שמסתיים בחזה דז"א. פי' שאימא הוא בחי' בינה שהוא בחי' השגת השכל, והז"א הוא בחי' המדות דאצי", והתהוות המדות הוא מהשכל כנ"ל במשל. וזהו יסוד אימא מסתיים בחזה דהיינו מה שנתהפך שפע השכל להיות בחי' מדה.

אמנם צ"ל ממוצע לחבר בחי' יסוד אימא עם המדות שהוא בחי' ז"א והוא בחי' הגרון ששם מתחילין המוחין להתהפך להיות חיות למדות וירדו ממהותן הראשון שהיו בחי' שכל בחי' גדלות המוחין. ועתה בגרון נתצמצם בבחי' קטנות המוחין בכדי להתהפך למדה ולכך שם הוא בחי' מצרים מצר מ"י, בחי' מ"י הם נ' שערי בינה הנמשכים במדות כשהם בגרון הם בתכלית המצר והקטנות שהרי הוא בחי' מצר וקטנות לגבי המוחין כשהן בראש כנ"ל. וגם לגבי המדות שכלב שכשנעשה מהות מדה הנה אז השכל מגדיל המדה להיות בהתפשטות רב כנ"ל. משא"כ בגרון אינו עדיין מהות מדה בהתגלות וגם אינו בגדלות המוחין ע"כ זהו מצר יותר מבחי' השכל ומבחי' המדות...

וזהו ג"כ הפסוק ופרעה עמד על היאור, ובעבודת ה' היינו בחי' רצונות הזרות המעכבים גילוי המדות כו'.

⁽¹⁾ פירוש: גרונ' בגי' 259, וג' פעמים אלקי"ם $(86 \times 3) = 258$, ועם הכולל 259, ומבואר שם שה"ג" פעמים הם כנגד הקנה, ושט, ורידים. (ועי' בלקוטי לוי יצחק כאן עמוד ק"פ וז"ל הנה אלקים במילוי יודין, ובאחוריים, ופשוט, היינו הג' מוחין דקטנות ע"ש). וראה לעיל סי' כב.

בצאת ישראל ממצרים

עד

רמז דניסן נק' "חודש האביב"

ניסן נקרא חודש האביב, היום¹ אתם יוצאים בחדש האביב, והנס
דיציאת מצרים בט"ו בו, כמספר² אבי"ב.
לקוטי לוי יצחק, אגרות קודש עמוד תיט

⁽¹⁾ שמות יג, ג.

⁽²⁾ ראה לקמן סי' עה, רמז תיבות ואותיות אבי"ב.

בצאת ישראל ממצרים

עה

רמזים במ"ש "בחדש האביב" למקור כל נשמות ישראל – השלשה אבות וי"ב שבטים – אביב נוט' "אב" – "יב"

בחדש האביב

המקור דכל נשמות ישראל הם השלשה אבות וי"ב שבטים, שנרמז זה בחדש ניסן הנקרא חדש האביב.

אביב, הוא א"ב¹ י"ב.

אב, הוא השלשה אבות הנרמזים בא"ב² שמספרו ג', שראשיתם אברהם ואחריהם יעקב, זהו א"ב, האות הראשון דאברהם א', והאות האחרון דיעקב ב', ואב שהוא מספר ג' הוא א' בפ"ע וב' בפ"ע. כי אברהם שהוא האב הראשון הוא האדם³ הגדול בענקים, והוא המשקוף, ויצחק ויעקב הם שתי המזוזות במד"ר⁴ פ' בא, (והוא ע"ד כתר חכמה בינה, שכתר גופא כולל חכמה ובינה, היינו מה שבאברהם גופא יש אותיות אב כסדרן, אחר האות א' ב').

יב, הוא הי"ב⁵ שבטים הנחלקים לב' בחי', עשרת השבטים והב' שבטים יהודה בנימין, ויהודה ובנימין⁶ גופא כוללים כל הי"ב שבטים, כי

¹ ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק א' סימן מב, טעם שמספר האבות עם השבטים בגי' ט"ו בדיוק, דמורה על יחוד י"ה ע"ש.

² מרמז: דתיבת "אב" הוא רמז על האבות – אברהם יצחק ויעקב, מצד חמשה פרטים:

(א) הן מצד תוכן ו"פירוש" התיבה, "אב" דקאי על ה"אבות".

(ב) הן מצד הגימטריא הכללי – בגי' ג'.

(ג) הן מצד הגימטריא הפרטי של האותיות – אות "אלף" מספר אחד, "ב" מספר שנים.

(ד) והן מצד הסדר האותיות, מתחלה אות "א" ואח"כ אות "ב".

(ה) והן מצד "ראשי וסופי תיבות" האותיות "אב".

³ יהושע יד, טו "ושם חברון לפנים קרית ארבע האדם גדול בענקים הוא וגו'". בלקוטי לוי יצחק הערות לזהר בראשית עמוד צב מציין למדרש ילקוט שמעוני יהושע רמז כג וז"ל: דבר אחר האדם הגדול בענקים (יהושע יד, טו), אמר רבי זה אברהם, ולמה קורא אותו גדול, רבי לוי ורבי אלעזר בשם ר' יוסי זמרא פסיעותיו של אברהם אבינו היו ג' מילין. ר' יהודה ברכי סימון אומר מיל שנאמר (ישעי' מא, ג-ד) ארח ברגליו לא יבא מי פעל, למפרע מיל ראשי תיבות.

⁴ שמות רבה פרשה יז, ג וז"ל: והגעתם אל המשקוף בזכות אברהם, ואל שתי המזוזות בזכות יצחק ויעקב, ע"ש. (וראה שם סוף פרשה א וז"ל: "וכשם שהמשקוף גבוה כך ה' [אברהם] גדול שבאבות").

⁵ מרמז דאותיות "יב" מרמז להשבטים מצד כמה פרטים:

(א) מצד הגימטריא ה"כללי" יב.

(ב) מצד הגימטריא ה"פרטי" דהאותיות י-ב.

(ג) מצד ה"ראשי תיבות" דאותיות יב.

(ד) מצד ה"ראש וסוף" דאותיות י"ב.

(ה) מצד ה"סדר" דהאותיות יב, מתחלה אות י' ואח"כ אות ב.

⁶ מבאר ומרמז, ד"יהודה ובנימין" כולל כל הי"ב שבטים, מצד שמונה טעמים ופרטים, והם:

(א) יהודה ובנימין סוף השבטים.

(ב) השבטים הם בחי' מלכות, יהודה הוא "מלך באחיו", ובנימין הוא בחי' "יסוד שבמלכות".

(ג) המלך הראשון שאול (מבנימין), ואחרי דוד שמלכותו קיים לעד.

(ד) אותיות י"ב הוא ראשי תיבות יהודה בנימין (כדלקמן), דהם כוללים כל הי"ב שבטים.

(ה) מ"יעקב" נולדו כל הי"ב שבטים, מתחיל באות "י" ומסיים באות "ב", ר"ת יהודה ובנימין.

(ו) בהנ"ל, יהודה בנימין ב"גימטריא" יעקב – הכולל כולם.

(ז) מכל השבטים, רק מ"יהודה" קיבל יעקב ערבות בעד "בנימין".

ילקוט לוי יצחק

יהודה הוא סוף בני לאה שאחריו כתיב⁷ ותעמד מלדת, ובנימין הוא סוף בני רחל, כי השבטים הם במלכות⁸ בכלל, ומלכות היא בחי' יהודה בנימין, יהודה הוא מלכות כי לוי⁹ ניתנה המלוכה והוא הי'¹⁰ המלך באחיו, ובנימין הוא יסוד¹¹ דמל' הרוחא דשביק בגווה כידוע, והמלך הראשון הי' שאול¹² מבנימין, ואחריו דוד שמלכותו קיים¹³ לעולם מיהודה.

והי"ב שבטים נולדו מיעקב, היינו יהוד"ה בנימין¹⁴ שהם מספר יעק"ב, והר"ת שלהם הוא הר"ת¹⁵ וס"ת דיעקב. ויהודה הי' הערב בעד בנימין כמ"ש¹⁶ אנכי אערבנו כו'.

ובחלקם נבנה בהמ"ק שבהמ"ק שיין לכל הי"ב שבטים ולקח נ' מכל שבט כדרז"ל¹⁷, והוא בחלקם דיהודה ובנימין.

הרי שהם כוללים כל הי"ב שבטים, והיינו מה שי"ב ר"ת יהודה ובנימין.

(ח) בחלק א"י דיהודה ובנימין נבנה הבית המקדש, השיין לכל השבטים, שכל השבטים נתנו כסף.

(⁷) ויצא כט, לה.

(⁸) ראה תורה אור פרשת וישב עמוד כז, ד. ביאורי הזהר להצמח צדק עמוד קסו ואילך. לקוטי שיחות חלק י' עמוד 119 ואילך. ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ג' סי' טז-יז.

(⁹) ראה בראשית מט, י. בראשית רבה פרשה צט, ח וז"ל: לא יסור שבט מיהודה, זה כסא מלכות (תהלים מה, ז) כסאך אלקים עולם ועד שבט מישור, אימת, ומחוקק מבין רגליו, כשיבא אותו שהמלכות שלו, שכתוב בו (ישעי' כח, ג) ברגלים תרמסנה עטרת וגו', עד כי יבא שילה, מי שהמלכות שלו. ועוד.

(¹⁰) ראה בראשית רבה פ' פד, יז. ילקוט שמעוני רמז קנט. ועוד.

(¹¹) זהר (סבא) משפטים דף צט, ב. לקוטי תורה מהאריז"ל פרשת וירא ד"ה והנה בן לשרה אשתך (מובא בילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן מו הערה 6).

וראה אור התורה פרשת מקץ עמוד 2206 וז"ל: ידוע דבנימין הוא בחי' צדיק תחתון שהוא בחי' ומדרגת התשוקה שיש בנבראים להתכלל במקורם א"ס ב"ה ואל אישך תשוקתך כו' שתשוקה זו נק' צדיק תחתון, פי' התקשרות המקבל אל המשפיע (כמ"ש במ"א ע"פ ושמתי כדכ"ד).

והנה מבואר בעץ חיים שער ל"ח פ"ח שבחי' בנימין הוא בחי' ההוא רוחא דשדי בגווה בביאה ראשונה כו', והענין כי עיקר הכח ויכולת העלא' מ"ן שהמקבל מעלה מ"ן מבחי' תשוקה נפלאה להתכלל במקורו הוא מצד השפע שכבר נשפע לו מן המשפיע שנשאר תמיד רשימו ממנה בהמקבל, ומצד זה יהי' תשוקתו ליכלל בהמשפיע, כי כל דבר חוזר למקורו ולכן רשימו זו גורמת בו התשוקה כו' ובחי' שפע ורשימו זה זהו הנק' רוחא דשדי בגווה ונק' צדיק תחתון שמקורו מבחי' צדיק עליון שהוא בחי' התקשרות המשפיע להמקבל (כמ"ש במק"מ פרשת ויצא דף קנ"ה ב' הרח"ו דשרש בנימין מבחי' יוסף כו' ע"ש). וזהו שרש נשמת בנימין הצדיק ע"ש.

(¹²) ראה שמואל א פרקים ט. י.

(¹³) ראש השנה כה, א. ראה לקוטי שיחות חלק כח עמוד 104 ואילך. ועוד.

(¹⁴) יהוד"ה (בגי' 30) + בנימין (152) = 182, כמספר יעק"ב. (לפעמים כתוב בנימין בלי אות י' שני. ראה וישלח לה, כד. במדבר א, לו. שם י, כד. דברים לג, יב).

(¹⁵) הראשי תיבה דשם יעקב הוא אות י"ר רמז לשם "יהודה" המתחיל ביו"ד, והסופי תיבה דשם יעקב הוא אות י"ב רמז לשם "בנימין" המתחיל באות י"ב.

נמצא דהרמז ב"ראשי תיבות" דאותיות "אב" וכן באותיות "יב" הוא בדומה ושווה, דכמו דאותיות "אב" מרמז להאבות, ואות "א" הוא האות הראשונה ד"אברהם" ואות "ב" הוא האות האחרונה ד"יעקב", כן עד"ז הוא באותיות "יב" המרמז להי"ב שבטים, דהעיקר מהשבטים הוא יהודה ובנימין (הכולל כולם כנ"ל), והאות "י" דיהודה מרמז להאות הראשונה ד"יעקב" (המקור והשרש לכל השבטים), והאות "ב" מבנימין מרמז בהאות האחרונה דיעקב. וד"ל.

(¹⁶) בראשית מג, ט. ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת חלק ב' סימן לח. חלק ג' סימן עו.

(¹⁷) דברים קטז, ב. ספרי פרשת נשא פסקא מב וז"ל: כתוב אחד אומר (שמואל ב-כד, כד) ויקן דוד את חלקת הגורן בכסף שקלים חמשים, וכתוב אחד אומר (דברי הימים א-כא, כה) ויתן דוד לארונה היבסי במקום שיקלי זהב משקל שש מאות, כיצד יתקיימו שני מקראות הללו, הן שנים עשר שבטים היו ולקח מכל אחד ונטל חמשים שקל מכל שבט ושבת, נמצא שש מאות שקלים מכל השבטים. ע"ש.

ראה תורת מנחם התוועדויות ה'תשמ"ו חלק ג' עמוד 67.

ולא כל יורדי דומה

פג

טעם דמלאך הממונה על גיהנם נק' "דומה"

השרש דגיהנם הוא מתהו, כמ"ש¹ כי ערוך מאתמול תפתה, שהוא יום אתמול², היום דעתה הוא תיקון, ויום אתמול הוא תהו. וזהו שהממונה שמו דומה³, מלשון דום, העדר הדיבור הוא מתהו שהם בחי' דיורים אלמים, ועיין בתורה אור⁴ בד"ה מי שם פה לאדם. גם י"ל דומה מלשון אדום, והוא תהו מלכ"י אדום. גם דומה מלשון דמיון, והיינו תהו שהוא בחי' דמיון, חלומות, ועיין בתורה אור⁶ בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים וכו'. לקוטי לוי יצחק, הערות לספר הזהר בראשית עמוד רלה

⁽¹⁾ ישע"י ל, לג.

⁽²⁾ ראה פסחים נד. "שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן תורה, ותשובה, וגן עדן, וגיהנם. . . גיהנם דכתיב (שם) כי ערוך מאתמול תפתה". [ופרש"י: מאתמול, קודם לעולם]. ועיין אור התורה נ"ך עמוד תשצ-א. (ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א סימן יג הערה 10).

⁽³⁾ וכמ"ש "לא המתים יהללו י-ה ולא כל יורדי דומה" (תהלים קטו, יז). ראה זהר ח"א דף רלז, ב וז"ל [ובתרגום ללה"ק]: "אי איהו זכי נשמתא דילי' סלקא ואתעטרת באתרי' (אם האדם זוכה אז נשמתו עולה ומתעטרת במקומה בגן עדן), ואי לא (ואם לא) . . . ולאמסרא לי' בידא דדומא דאתמנא ממנא על גיהנם (ולמסור אותה בידו של דומה שהוא נתמנה להיות הממונה של הגיהנם), עי"ש. זהר ח"א דף רפח, א וז"ל [ובתרגום ללה"ק]: "ולא כל יורדי דומה, וכל אינון דנחתין לדומה בגיהנם וכו'" (וכל אותם הרשעים שאחר מיתתם הם יורדים ונמסרים בידו של מלאך דומה, שהוא שר של גיהנם, להיות נידונים שם, וכו'). וראה סנהדרין צד. ובחדא"ג מהרש"א שם.

⁽⁴⁾ מבאר שם דנשמת משה רבינו הי' משמיטה הראשונה ומשם משיתהו לשמיטה דעכשיו, וז"ש כי מן המים משיתהו, ומבאר האריז"ל דשמיטה הראשונה הוא עולם התהו, ושמיטה שני' דעכשיו הוא עולם התיקון, ובעולם התהו הוא אורות מרובים וכלים מועטים, ולכן הי' משה כבד פה מצד ריבוי האורות שלכך לא יכלה הכלי להכיל עי"ש. ולפי"ז מבואר דיורים אלמים הוא עולם התהו. ראה גם לקמן סימן עה.

⁽⁵⁾ ראה ילקוט לוי יצחק ח"ב, על פרשת וישלח (לו, לא ואילך) "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו'", הם מלכי אדום דתהו ע"ש.

⁽⁶⁾ תורה אור פרשת וישב כח, ג וז"ל: "הנה החלום הוא מחבר שני הפכים בנושא א' ומרכיב שני ענינים הפכיים כאלו היו לאחדים. והיינו מפני כי בשינה נסתלק מוח השכל המבחין ולא נשאר רק כח המדמה. וכח המדמה יכול להרכיב ב' ענינים הפכיים כמו ספינה רצה באויר כו' כמ"ש הרמב"ם בשמונה פרקים (פ"א), רק שבהקיץ שמתעורר כח השכל הוא השולט על כח המדמה ואינו מניחו להרכיב לפי שרואה בעין שכלו שהם דברים נפרדים ואינו מתאחדים כלל.

וכן הענין בגלות ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה ונסתלקות המוחין. יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במקח וממכר איש לבצעו מקצהו זה פונה לזיתו כו'. הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביחוד"ע ויחוד"ת אעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני ענינים הפכיים יחד כאלו היה לאחדים, ובאמת הם נפרדים ורחוקים זה מזה..."

⁽⁷⁾ ראה בפנים בלקוטי לוי יצחק כאן, המשך הביאור עפ"י קבלה.

אסרו חג בעבותים

פד

תוכן

רמז מ"ש (תהלים קיח, כז) "אסרו ח"ג בעבותים" ח"ג ר"ת חסד גבורה, וצריך לאסור ולקשור אותם ביחד, וזהו ע"י "בעבותים", וזהו בחי' יעקב – תפארת – הכולל שניהם, ויעקב נק' ע"ש "עקב", וזהו ר"ת "בעבותים עד קרנות"

כתיב¹ אסרו חג בעבותים, ח"ג² ראשי תיבות חסד גבורה, ואסרו חג בעבותים הוא שצריך לאסור ולקשור את בחי' חג, חסד גבורה.

בעבותים עד קרנות, היינו בבחי' יעקב תפארת³ הכולל חסד וגבורה⁴ שהוא בחי' עבות דאחיד לאבות כמ"ש בזה"ק⁵ פרשת ויחי דר"כ ע"ב ובפרשת ויקרא⁶ דכ"ד ע"ב, ועיין במקדש מלך שם.

זהו בעבותים עד קרנות ר"ת עק"ב, היינו בחי' יעקב שנקרא ע"ש עקב, י"ז עקב.

תפארת הכולל חסד וגבורה, והיינו מים ויין⁸ חסד וגבורה, (ומספרם ע"ץ, ע' יין, צ' מי"ם, והיינו⁹ ע"ץ עבות).

⁽¹⁾ תהלים קיח, כז.

⁽²⁾ חג ר"ת: ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז.

⁽³⁾ יעקב תפארת: כמאד"ל (ב"מ פד, א) "שופרא דיעקב אבינו מעין שופרא דאדם הראשון". ראה זהר חלק א דף קנז, ב. חלק ג דף שב, א. לקוטי תורה פרשת ואתחנן ה, ב. תורה אור פ, ד. ביאורי זהר לאדמו"ר האמצעי פרשת ויחי ע' כט, ג [הוצאת תשע"ה עה, ב בסופר] וז"ל: כל עיקר בחינת יעקב הוא בחינת קו האמצעי שנקרא בריח התיכון המכריח כו' שהוא בחינת תפארת דז"א כידוע, דהיינו בחינת התכללות מחו"ג דוקא שזהו עיקר ענין התפארת כאשר יש כמה גוונים שונים הפכיים יחדיו מעורבים, ולא כאשר אין רק גוון אחד אדום או לבן שאין זה תפארת כלל כידוע, ובחי' ההתכללות מאדום ולבן הוא בחינת התכללות מחו"ג כנודע.

וזהו שיעקב נקרא בחיר שבאבות כי בחינת אברהם הוא רק בחינת החסד בלבד ובחי' יצחק הוא רק מדת הפחד ואין שם בחינת תפארת כו', אבל בחינת יעקב כלול משניהם וכמ"ש אלקי אבי אברהם ופחד יצחק היה לי שכלולים בו אור חסד דאברהם ופחד דיצחק, וע"כ נק' בריח התיכון כו' שכולל ב' הקוין דימין ושמאל והוא עיקר בחינת התפארת וכו'. עיי"ש.

⁽⁴⁾ וכידוע, אברהם בחי' חסד, כמ"ש (מיכה ז, כ) "חסד לאברהם". יצחק גבורה, כמ"ש "ופחד יצחק" (בראשית לא, מב), יעקב תפארת – הכולל שניהם, וזהו רמז "דאחיד לאבות" דמקשר הבחי' אבות – חסד וגבורה – ביחד.

⁽⁵⁾ וז"ל: מש"כ (ויקרא כג, מ) וענף עץ עבות, דא ענפא דאילנא וברבא (זהו הת"ת שהוא ענף של אילן גדול שהוא ז"א) דאתקיף ואשתרשא בשרשוי (שהתגבר והשתרש בשרשיו), אתעביד אילנא עלאה על כלא דאחיד בכל סטריין (והת"ת נעשה אילן עליון על כל הספירות של הו"ק לפי שהוא אחוז בכל הקצוות, והיינו) ענף דאיהו עץ עבות (פירוש) עץ דאחיד לאבות (כנודע שאות "ע" עם א' מתחלפים כי הם ממוצא אחד של אחה"ע שבגרון, ור"ל הת"ת הוא עץ הכולל עמו חו"ג והרי הוא כולל לג' אבות חג"ת).

⁽⁶⁾ וז"ל: ומש"כ וענף עץ עבות, דא מלכא קדישא, דאחיד לתריין סטריין (זהו המלך הקדוש שהוא הת"ת, האוחז לשני צדדים, לצד החסד ולצד הגבורה), ובגין כך הדס תלת ענפי (ולכן לוקחים ג' ענפי הדסים כנגד חג"ת), דיתעבד ענף עץ עבות דאחיד לכל סטרא (כדי שיעשה ענף עץ עבות האוחז לכל צד, דהיינו לצד החסד ולצד הגבורה).

⁽⁷⁾ ראה גם ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א.

⁽⁸⁾ פירוש: דמים הוא חסד, ויין הוא בחי' גבורה.

⁽⁹⁾ רמז למ"ש (ויקרא כג, מ) "וענף עץ עבות" ובגמרא (סוכה לב:) "היכי דמי עבות אמר רב יהודה והוא דקיימי תלתא תלתא טרפי בקינא. [ובפרש"י: תלתא תלתא בחד קינא, שלשה עלין בקן אחד יוצאין מתוך עוקץ אחד]. "תלתא" מרמז למדת התפארת – השלישי – הכולל חסד וגבורה, וזהו "עץ עבות", ד"עבות" בחי' תפארת (יעקב) מקשר ומאחד, ע"ץ שהוא בגי' "יין מים" – גבורה וחסד, (יצחק אברהם).

ילקוט לוי יצחק

וענין מה שצריך לאסור ולקשור בחי' ח"ג, חסד גבורה, בעבותים דהיינו בבחי' – יעקב – תפארת, הוא, כי מחו"ג עצמן יכול להיות יניקה ללעו"ז ע"ד כמו שמאברהם יצא ישמעאל¹⁰ ומיצחק יצא¹¹ עשו, הנה צריך לכללם ולאסרם בבחי' תפארת יעקב בחי' עקב, שאז אין יניקה מהם ללעו"ז. ועדמ"ש¹² אלקי אברהם ופחד יצחק הי' לי, ליעקב תפארת. תורת לוי יצחק, חידושים וביאורים לש"ס עמוד רכט

¹⁰ ראה פסחים נו. ויק"ר פל"ו, ה. ספרי דברים ו, ד. האזינו לב, ט. ברכה לג, ב.

¹¹ ראה ילקוט לוי יצחק עה"ת ח"א.

¹² ויצא לא, מב.

לעילוי נשמת
הרה"ח עוסק בצרכי ציבור, רב פעלים
אפרים זלמן ע"ה
נלב"ע כ"ו טבת ה'תשע"ג
וזוגתו מרת סימא ע"ה
נלב"ע כ"ד שבט ה'תשפ"ד
סודקביץ

•

נדבת יבדל"ח בני משפחתם שיחיו